

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA v PLZNI

Fakulta právnická

Diplomová práce

Trestněprávní ochrana zvířat v České republice

Barbora Fialková

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA v PLZNI

Fakulta právnická

Katedra trestního práva

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Diplomová práce

Trestněprávní ochrana zvířat v České republice

Barbora Fialková

Vedoucí práce: doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.

Katedra trestního práva

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Barbora FIALKOVÁ
Osobní číslo:	R17M0057P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Trestněprávní ochrana zvířat v České republice
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Výklad pojmu zvíře
3. Prameny právní úpravy ve světě
4. Trestněprávní ochrana zvířat v českém právním řádu
5. Aktuální otázky v rámci ochrany zvířat
6. Porovnání se zahraniční právní úpravou
7. Aktuální rozhodovací praxe
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- DRAŠTÍK, Antonín. Trestní zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015.
CHMELÍK, Jan. Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení: vysokoškolská učebnice. Praha: Linde, 2005
JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019
JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020
KOMÁREK, Stanislav: Ochlupení bližní: zvířata v kulturních kontextech, Praha: Academia, 2011
PATTERSON, Charles: Věčná Treblinka: ve vztahu ke zvířatům jsme všichni nacisté, Praha: Práh, 2003
MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016
MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013
PRCHALOVÁ Jana, Právní ochrana zvířat, Praha: Linde, 2009
STEJSKAL, Vojtěch: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost, Praha: Linde, 2006
ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné, 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016
ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, C.H.Beck, 2012
ZÁSTĚROVÁ, Jana: Nazrál čas k přijetí 3.všeobecné deklarace práv zvířat?, vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí č.14/2004

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **15. prosince 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

Prohlášení

„Tímto čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Trestněprávní ochrana zvířat v České republice* vypracovala samostatně pod dohledem vedoucího diplomové práce a za použití řádně uvedené literatury a zdrojů.“

V Praze, březen 2022

.....
Barbora Fialková

Poděkování

Mé poděkování patří především vedoucímu této diplomové práce, doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D., LL.M., a to za jeho odborné vedení, trpělivost, ochotu a rady, které mi při zpracování této práce poskytoval. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Janu Jiráčkovi, Mgr. Josefu Čabrádkovi a JUDr. Veronice Kováčikové za ochotu a poskytnutí cenných rad a tipů. Nakonec bych chtěla poděkovat své rodině a přáteli, kteří toto se mnou celé absolvovali.

Obsah

Seznam zkratk	7
Úvod	7
1. Výklad pojmu zvíře	11
1.1 Pojem Zvíře	12
1.1.2 Zvíře v právu soukromém	12
1.1.3 Zvíře v právu veřejném	14
1.2 Welfare zvířat	17
2. Právní úprava ochrany zvířat na globální úrovni	21
2.1 Historie mezinárodní právní úpravy	21
2.2 Ochrana zvířat v právu Evropské unie	23
3. Trestněprávní ochrana zvířat v českém právním řádu	26
3.1 První říšské nařízení k ochraně zvířat z roku 1855	26
3.2 Období mezi lety 1918 až 1948	28
3.3 Období mezi lety 1948 až 2009	29
3.4 Současná právní úprava	32
3.5 Současná trestně právní úprava ochrany zvířat	32
3.5.1 Trestné činy neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299) a neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 300)	34
3.5.2 Trestný čin týrání zvířat (§ 302)	35
3.5.2 Trestný čin chovu v nevhodných podmínkách (§ 302a)	42
3.5.3 Trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 303)	47
3.5.4 Trestný čin pytláctví (§ 304)	49
3.6 Aktuální statistiky týkající se trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ	52
3.7 Odpovědnost právnických osob	53
3.8 Novela trestního zákoníku zákonem č 114/2020 Sb.	55
3.9 Zhodnocení právní úpravy	57
4. Aktuální otázky v rámci ochrany zvířat	60
4.1 Cirkusy	60
4.2 Klecové chovy	62
4.3 Pokusy na zvířatech	64
4.4 Kožeštinové farmy	67
5. Porovnání se zahraniční právní úpravou	70
5.1 Slovenská právní úprava	70
5.2 Norská právní úprava	73

5.3 Ruakouská právní úprava.....	76
6. Aktuální rozhodovací praxe.....	80
7. Závěr	85
8. Summary.....	87
Seznam použitých pramenů	88

Seznam zkratk

- TrZ, trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Trestní zákon – zákon, č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- TrŘ, trestní řád – zákon č. 141/1961 SB., o trestním řízení soudním
- OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- ZOZPT – zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
- ZTOPO – zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- RybZ – zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů

Úvod

Ustanovení § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, stanovuje, že *zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.*¹

Toto ustanovení v sobě nese jasné poselství, a to etické, ve kterém formuluje žádoucí postoj společnosti ke zvířatům, je proto základním vodítkem pro další tvorbu právních norem, jejich aplikaci a výklad, nejen v právu soukromém ale v právu veřejném.

Ve veřejném právu je stěžejní úpravou zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týraní. Ochrana zvířat v trestním právu představuje prostředek ochrany *ultima ratio* a chrání zvířata před nejzávažnějšími činy.

Problematika ochrany zvířat rezonuje ve společnosti již dlouhá léta po celém světě. Jako příklad lze uvést rybolov delfinů na Faerských ostrovech, kterou tamní obyvatelé pokládají za více než sto letou tradici, svět jí vnímá jako barbarství a neetické chování. Dále lze uvést Slovensko, které zakázalo využívání šelem v cirkusech, či četná odhalení množíren na území České republiky, která v tomto a minulém roce byla mediálně zviditelněna.

Hlavním cílem této práce je analyzovat současnou právní úpravu *de lege lata* v trestním zákoníku a její možnou podobu *de lege ferenda* a posoudit efektivitu ochrany zvířat trestním právem. Mezi další cíle patří rozebrání stanovené hranici mezi trestným činem týraní zvířat a přestupkem a uvážit, zda je tato hranice dostatečná. Práce dále rozebírá ukládání sankcí pachatelům trestných činů, kterých se lze dopustit na zvířatech, tedy jaké sankce je možno uložit, které tresty se ukládají nejvíce a jejich důvody. Svým závěrem by pak měla zhodnotit, zda je ochrana zvířat v České republice dostatečná, i vzhledem k evropským státům.

Sekundárně se práce zaměřuje na trestní sazby u trestných činů spáchaných na zvířatech, zda by nemělo dojít k jejich zvýšení. Rovněž rozebírá současné problematické otázky, které ve společnosti vyvolávají diskuzi a rozpory v jejich řešení. Jsou jimi především klecové chovy, které v parlamentu vyvolaly rozsáhlé

---

¹ § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

debaty, dále například cirkusy, problematické množírny a jejich postih *de lege lata a de lege ferenda*. Jako další přiblížení rozhodovací praxe soudů v oblasti ochrany zvířat, a to se zaměřením na praxi českých soudů a též praxi Evropského soudu pro lidská práva, Soudního dvora Evropské unie a rozhodovací praxi v jiných státech.

Diplomová práce je rozdělena celkem do 6 kapitol, ve kterých rozebírá právní úpravu vnitrostátní i zahraniční, její vývoj a soudní praxi,

První kapitola se zabývá pojmem *zvíře* v českém právním řádu, a to jak ve veřejném právu, tak v právu soukromém. Cílem této kapitoly je přiblížit právní úpravu a soudní praxi týkající se zvířete a nejednotnost definice toho, čím zvíře je.

Druhá kapitola pojednává o mezinárodní právní úpravě, konkrétně o historickém a současném vývoji úpravy Evropské unie a úpravy mezinárodní. Tato kapitola by měla rovněž přiblížit historické souvislosti, za kterých právní úprava vznikala.

Třetí kapitola diplomové práce je zacílena na českou právní úpravu. Zde přiblíží historický vývoj úpravy na území českého státu před rokem 2009. Dále zde popisuje vývoj trestněprávní úpravy po přijetí zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, jednotlivé trestné činy v tomto zákoně uvedené, jakož i novelu č. 114/2020 Sb.,² účinnou od 1. června 2020. Rovněž zde rozebere trestní odpovědnost právnických osob a tresty, které těmto subjektům mohou být uděleny.

Čtvrtá kapitola je zacílena na problematické otázky týkající se ochrany zvířat, jejich (ne)humánnost. Zaměří se především na klecové chovy, cirkusy, kožešinové farmy a problematiku testování na zvířatech. Cílem této kapitoly je vnést světlo do těchto problematik, objasnit podmínky, ve kterých zvířata musí žít.

Pátá kapitola se zaobírá srovnáním zahraničních úprav jako je slovenská právní úprava, rakouská a norská právní úprava, kterou byla inspirována novela trestního zákoníku z roku 2020, neboť norská právní úprava patří mezi ty nejmodernější a nejpropracovanější. Úkolem je tedy srovnat tyto právní úpravy s českou právní úpravou, vymezit rozdíly mezi nimi a zamyslet se, zda by neměl být z těchto úprav nějaký institut převzat.

Závěrečná šestá kapitola pak shrne dosavadní praxi soudů v České republice. Zaměřuje se především na judikaturu do roku 2010 a na judikaturu

---

² Zákon č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

po přijetí zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. V kapitole je především judikatura, která stanovila, čím je veřejně přístupné místo nebo počet zvířat, na kterých musí být čin spáchán, aby šlo o čin trestný.

Diplomová práce pracuje s celou řadou zdrojů, zejména s trestním zákoníkem a jeho zvláštní částí. Stěžejním pramenem je odborná komentářová literatura, dále pracuje a čerpá z monografických, článkových a učebnicových zdrojů, ze soudních rozhodnutí a legislativních materiálů včetně důvodových zpráv k vybraným zákonům či novelám.

Ke zpracování diplomové práce užiji metodu sběru dat, komparace, analytickou metodu a metodu deskriptivní. Základní metodu sběru dat, díky níž získám a vyberu nejdůležitější data, budu využívat po celou dobu zpracování diplomové práce, a to především z odborných článků a publikací, literatury a judikatury.

Rovněž budu využívat metodu deskriptivní, tedy popis platné právní úpravy, tak zejména metodu analytickou, a to podrobným rozbořením jednotlivých právních institutů. v některých kapitolách rovněž pracuji s metodou komparativní, jejímž smyslem je zjištění standardu úrovně právní ochrany zvířat v českém právním řádu ve vztahu k právním řádům jiných evropských států. Dalšími doplňkovými metodami je metoda historická a statistická.

1. Výklad pojmu zvíře

Klíčovým pojmem této práce je pojem *zvíře*. Právní úprava tento pojem nedefinuje jednotně, liší se v soukromém i veřejném právu, přičemž výklad tohoto pojmu se pak liší i v jednotlivých odvětví práva soukromého a práva veřejného. Lze tedy říci, že pojem *zvíře* je v české právní úpravě značně nejednotný.³ Zvíře je ve veřejném právu především definováno v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání v § 3 písm. a) jako *každý živý obratlovec kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo*. Tím se odlišuje od úpravy soukromoprávní, neboť občanský zákoník pojem zvíře výslovně nedefinuje.

Co se týče právního statusu zvířat za současného právního řádu, není pojetí zvířete jakožto subjektu právního vztahu možné. Zvíře jako takové je v českém právním vztahu pouhým objektem právních vztahů a nemá samostatné právní postavení.⁴ Zvíře je objektem právních vztahů za předpokladu, že se na něj vztahují práva a povinnosti, které stanovují právní normy subjektům právních vztahů, z čehož lze dovodit, že ochrana zvířat jako taková je zcela odvozena na jednání lidí.⁵ Veřejné právo ve svých normách stanovuje konkrétní povinnosti, kterými se subjekty musí řídit, pokud jsou v určitém postavení vůči zvířatům, např. pořadatel veřejného vystoupení, ve kterém vystupuje zvíře nebo chovatel. Tyto zákonem dané povinnosti, ať už jsou to zákazy, příkazy či omezující podmínky, zajišťují ochranu zvířat před jednáním, které by vedlo k jejich újmě. Dodržování těchto pravidel kontroluje stát prostřednictvím orgánů veřejné moci, které za nedodržení těchto pravidel mohou uložit zákonem dané sankce. Jde tedy o vztah mezi nositelem práv a povinností a státem, tedy nikoli mezi nositelem a zvířetem.⁶ Lze tudíž shrnout, že zvíře jako takové nemá v českém právním řádu žádná subjektivní práva.

---

³ MÜLLEROVÁ, Hana. *Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník*. Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí, 2014, roč. 14, č. 35, s. 9.

⁴ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 15.

⁵ MÜLLEROVÁ, Hana. *Zvíře jako objekt právních vztahů*. In: Dny práva - 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 1918. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378.

Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mulle-rova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mulle-rova_Hana_(4342).pdf).

⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 149.

1.1 Pojem Zvíře

V této části kapitoly se budu snažit podrobněji vysvětlit, co je zvířetem z pohledu práva soukromého a veřejného, především z pohledu trestního práva.

1.1.2 Zvíře v právu soukromém

Jak již bylo řečeno výše, hlavní pramen práva soukromého, tedy občanský zákoník, zvíře jako takové přímo nedefinuje. Občanské právo má tak ve vztahu ke zvířatům význam především v tom, že stanovuje jejich právní statut a jako takové poskytuje omezené nástroje jejich právní ochrany.⁷

Ustanovení § 494 OZ definuje právní status zvířete jako: „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jejich povaze.*“⁸ čímž ho výslovně vymezuje jako *ne-věc*.⁹ Živým zvířetem občanský zákoník rozumí živého tvora. Je to svým způsobem logické, neboť živé zvíře nemůže být současně mrtvým tvorem a *vice versa*.¹⁰

Toto ustanovení formuluje žádoucí postoj společnosti ke zvířatům. Je důležitým vodítkem pro interpretaci a aplikaci soukromého práva a pro budoucí tvorbu nových právních norem. Ustanovení § 494 občanského zákoníku tak plní v oblasti soukromého práva podobnou funkci jako preambule zákona na ochranu zvířat proti týrání v oblasti práva veřejného.¹¹ Druhá věta ustanovení tzv. dereifikuje zvířata, tj. vylučuje je z okruhu věcí v právním smyslu.

Z hlediska negativního vymezení platí, že *zvíře* je jsoucno, které je odlišné od člověka, rostlin, neživé přírody, stejně jako od hmotných a nehmotných věcí vytvořených člověkem. Na pomezí mezi rostlinami a zvířaty je tzv. biologický materiál obsahující genetickou informaci a schopný samoreprodukce nebo

---

⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 390.

⁸ § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, David Černý, Adam Doležel a kol., *Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, Vydání 1., s. 658.

¹⁰ LAVICKÝ, Petr. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1523.

¹¹ MÜLLEROVÁ, Hana, David Černý, Adam Doležel a kol., *Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, Vydání 1., s. 659.

reprodukce v biologickém systému (ať už izolovaný, nebo neizolovaný ze svého přirozeného prostředí). v této souvislosti lze s ohledem na zvláštní hodnotu a význam zvířat jakožto živých tvorů (§ 494 OZ) konstruovat domněnku, že v pochybnostech ohledně žijícího organismu, který je z hlediska svého zařazení na pomezí mezi rostlinou a zvířetem, se jedná o živé zvíře.¹²

Výslovné prohlášení živého zvířete za entitu odlišnou od věci (a přirozeně i od člověka) je ukázkou hodnotového přístupu zákonodárce ke zvířeti. Opustilo se tedy od nauky a judikatury, která stanovovala to, že zvířata jsou zvláštním druhem věci movité. Vedle osoby a věci tak tímto prohlášením vznikla samostatná kategorie živého zvířete, která není ani osobou ani věcí, a přesto k této entitě mohou vznikat majetková práva – vlastnické, zástavní, zadržovací či nájemní. Živé zvíře je tak stejně jako věc předmětem právních poměrů.¹³

Posouzení, zda ustanovení o věcech neodporuje povaze zvířat, je třeba vždy posoudit individuálně k danému případu, neboť je nutné, aby při jejich aplikaci nebylo zvíře vystaveno pocitům úzkosti, bolesti a stresu, například odloučením od vlastníka, typicky se uvádí výkon zadržovacího práva. *A contrario* z daného ustanovení je možné dovodit, že mrtvé zvíře již věcí být může, přičemž jako o věci lze hovořit i o oddělených částí zvířete (např. paroží).¹⁴

Pro právní řád je velmi podstatné, že ustanovení vztahující se na věci nelze na živá zvířata použít v případech, kdy by to bylo v rozporu se zvláštními právními předpisy na ochranu zvířat. Tato podmínka není konkrétně uvedena v § 494 OZ, ale vyplývá z § 3092 odst. 2 OZ, podle něhož nejsou ustanovení právních předpisů z oboru veřejného práva dotčena, což znamená, že mají před aplikací občanského zákoníku přednost.¹⁵

Na rozdíl od práva veřejného, se pojem zvíře v právu soukromém vůbec nevztahuje pouze na obratlovce, ale jsou zde zahrnuti i bezobratlí, pokud jsou schopni cítit bolest nebo stres. Toto lze dovodit z důvodové zprávy k OZ, která uvádí, že: „*Pojetí zvířete v občanském zákoníku je širší než v platném zákoně*

---

¹² LAVICKÝ, Petr. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1523, marg. č. 3.

¹³ MELZER, Filip., TÉGL, Petr. a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek III, § 419-654. Praha: Leges, 2014, s. 232.

¹⁴ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014, s. 232-233.

¹⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 394.

na ochranu zvířat, který jako veřejnoprávní předpis a výslovně jen pro své účely omezuje pojem zvířete na živé obratlovce odlišné od člověka. Toto zúžené pojetí platí jen pro zvláštní úpravu v zákoně na ochranu zvířat, ale neuplatní se v občanském právu. Ze soukromoprávního hlediska jsou zvířata nejen obratlovci, ale i bezobratlí, jsou-li schopni cítit bolest nebo stres. Tento přístup je přímo v zákonném textu vyjádřen poukazem na povahu živého tvora. Živým tvorem ve smyslu tohoto ustanovení nejsou jenom obratlovci. ¹⁶ Dále např. Psutka uvádí, že: „Za zvíře, resp. živočicha je tedy nutné obecně pokládat jakéhokoli živého tvora, odlišného od člověka a samozřejmě od rostlin a hub.“¹⁷ OZ rovněž zavádí vlastní kategorizaci zvířat, značně odlišnou od veřejnoprávní kategorizace (divoká, domácí, zvěř).¹⁸

Ve vztahu k divokým zvířatům žijícím na svobodě se jako základní právní pravidlo uplatní, že nemají vlastníka. Taková zvířata se tradičně označují jako zvířata bez pána. Bez pána ale může být i zvíře náležející do kategorie zvířat domácích, pokud jednotlivý kus žije ve volné přírodě. Ovšem i zvířata divoká mohou být člověkem vlastněna, terminologie je označuje jako zvířata zajatá. ¹⁹

1.1.3 Zvíře v právu veřejném

Pramenem definice pojmu *zvíře* ve veřejné právní úpravě je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Definice zde obsažená slouží jako interpretační pramen i pro další zákonné předpisy veřejného práva, neboť je jedinou legální definicí pojmu *zvíře* v českém právním řádu.²⁰ Ve své preambuli v ustanovení § 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání stanovuje svůj účel *chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem*. Toto vymezení slouží především jako interpretační

---

¹⁶ Důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 120.

¹⁷ PSTUKA, Jindřich., *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 192.

¹⁸ K těmto pojmům blíže viz důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 120-122.

¹⁹ Důvodová zpráva k § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 311.

vodítka, což znamená, že jakékoli ustanovení tohoto zákona je třeba vyložit v souladu s § 1, nikoli v rozporu s ním.²¹

Pojem *zvíře* je v tomto zákoně definován v ustanovení § 3 písm. a), kde se zvířetem rozumí *každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo*.²² Z tohoto ustanovení tak jasně plyne, že ochrana zvířat proti týrání se v českém právním řádu vztahuje toliko pouze na obratlovce, zatímco bezobratlí chráněni nejsou.²³

Zákon na ochranu zvířat proti týrání zavádí kategorizaci zvířat podle dvou kritérií. Prvním kritériem je způsob života zvířat, a to, zda jsou v lidské péči či zda jsou zvířaty volně žijícími. Druhým kritériem je účel chovu, který zvířata dělí na hospodářská, zájmová a pokusná. Dalším právním předpisem definující zvíře je například zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, pro něhož je pojem zvíře zcela klíčový, definována je ale pouze kategorie hospodářských zvířat v § 3 odst. 1 písm. c) ZOZPT.²⁴ Těmi zákon rozumí *zvířata využívaná převážně k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, bězci, králíci, kožešinová zvířata, zvěř ve farmovém chovu, ryby a jiní vodní živočichové a včely*.²⁵ Z definice zákona je možné usoudit, že veterinární zákon zvířetem rozumí obratlovce i bezobratlé, neboť včely jsou v pojmu hospodářského zvířete zahrnuti explicitně, přičemž se řadí do kategorie bezobratlých. Müllerová ovšem uvádí, že je třeba vycházet ze smyslu a účelu úpravy veterinárního zákona a jeho uplatňování na bezobratlé bude pouze výjimečné.²⁶

Například pro zákony č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a zákon č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách, je klíčovým pojmem *živočich*, který je *a priori* širší než zvíře ve smyslu obratlovce, neboť zahrnuje veškerou živočišnou říši, včetně bezobratlých.²⁷ Podle názoru od do pojmu *zvíře* jako takového spadají

---

²¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 303.

²² § 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

²³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 311.

²⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 311.

²⁵ § 3 zákona č. 166/1999 Sb., veterinární péči.

²⁶ MÜLLEROVÁ, Hana. *Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník*. Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí, 2014, roč. 14, č. 35, s. 10.

²⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 311.

pouze 3% celkové živočišné říše.²⁸ Prchalová uvádí, že pojem živočich se v českém právním řádu užívá převážně v oblasti ochrany živočišných druhů, zatímco pojem zvíře spíše v souvislosti s ochranou jednotlivých zvířat a péče o ně.²⁹ Zákon č. 44/2001 Sb., o myslivosti pracuje s pojmem zvěř, kterou definuje v § 2 písm. b) jako *obnovitelné přírodní bohatství představené populacemi druhů volně žijících živočichů*.³⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že úprava veřejného práva je v oblasti vymezení pojmu toho, co je zvíře a co pod tímto pojmem chápat, značně nejednotná. V obecné rovině lze říci, že ve většině případů bude platit praxe, že pojem zvíře zahrnuje pouze obratlovce (s výjimkou člověka) a výjimečně včely, pojem živočich zahrnuje obratlovce (s výjimkou člověka) a bezobratlé, a pojem zvěř zahrnuje pouze některé obratlovce.³¹

Ani z pohledu trestního práva nemůže být zvíře bez dalšího považováno za věc v právním smyslu. Zvíře bude pro účely trestního zákona, a tedy trestního zákoníku, bráno jako věc, a to podle § 134 TrZ, který stanovuje, že: *ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla, nevylývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného*,³² a to zejména vzhledem ke skutečnosti, že zvířata jsou předmětem majetkových práv a mohou na nich být spáchány kupříkladu hospodářské a majetkové trestné činy. Ustanovení o věcech se tedy obvykle použije na všechna živá zvířata včetně těch, která žijí ve volné přírodě.³³ Mrtvá zvířata, stejně jako části jejich těl, jsou považována stejně jako v OZ za věc. Předmětem trestných činů může být tedy jak živé zvíře, tak i např. kožešina zvířete či trofej.³⁴

Nejvyšší soud ve své judikatuře judikoval, že: *„Přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku lze spáchat i na živém zvířeti. Při výkladu zákonného znaku „cizí věc“ se použije § 134, podle něhož se ustanovení o věcech vztahují i na živá zvířata. Ustanovení § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský*

---

²⁸ RYDVAL, Tomáš. *Co je živé?* Právník, č. 3, s. 332.

²⁹ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 6-17.

³⁰ § 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³¹ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 231-232.

³² § 134 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³³ KUČHTA, Josef. *Úprava majetkových trestných činů v novém trestním zákoníku. Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2010, roč. 18, č. 1, s. 1-8.

³⁴ DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník: Komentář I. díl (§ 1-232)*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), s. 826.

*zákoník, se zde neuplatní, neboť § 134 TrZ s ním není v kolizi, poněvadž neztotožňuje věc v právním smyslu a živé zvíře, ale pouze stanoví, že příslušná ustanovení trestního zákoníku je nutno vztáhnout i na živá zvířata.... Pokud jde o některé trestné činy proti majetku, kterých se pachatel dopustil v souvislosti s útokem proti živému zvířeti, je pro právní posouzení pojmu živé zvíře (viz § 494 OZ a § 134 odst. 1 TrZ) rozhodující smysl a účel právní normy, která se týká věci a která se podle okolností vztahuje na živé zvíře. v uvedeném trestněprávním smyslu se tak živé zvíře považuje za věc. Opačný výklad by vedl k vyloučení postihu některých trestných činů proti majetku, jimiž pachatel ohrozil nebo porušil zájem na ochraně vlastnictví k živému zvířeti. Vzhledem k tomu platí, že úmyslné usmrcení zvířete může za splnění zákonných podmínek naplňovat znaky trestného činu poškození cizí věci podle § 228 TrZ.*³⁵

Lze tedy shrnout, že úprava pojmu *zvíře* v trestním právu je víceméně v souladu s právní úpravou v občanském právu a obě právní úpravy si navzájem vyhovují. Široké vymezení pojmu „věc“ v OZ odpovídá užšímu vymezení tohoto pojmu v trestním zákoníku. Není však vyloučené, že v budoucnu by mohly nastat problémy a pojmy by mohly začít navzájem kolidovat.³⁶

Co se týče skutkových podstat trestných činů, bude pojem *zvíře* například u trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ a trestného činu zanedbání péče o *zvíře* z nedbalosti podle § 303 TrZ plně odpovídat definici *zvíře* podle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Naproti tomu u trestného činu šíření nakažlivé nemoci zvířat podle § 306 TrZ se Müllerová a Stejskal domnívají, že definice hospodářských zvířat bude vycházet ze zákona veterinárního.³⁷

1.2 Welfare zvířat

Existují různé definice pojmu welfare zvířat. Můžeme jím rozumět tzv. pohodu zvířat, která představuje vyvážený stav, kdy zvíře je schopno se přirozeně vyrovnat svými vlastními silami s působením životního prostředí,

---

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2019, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015-33.

³⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku a v platném trestním zákoníku. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2011, roč. 19, č. 19, s. 706.

³⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 312.

vyhnout se přitom strádání, zachovat si zdraví, schopnost rozmnožování a plnou životaschopnost.³⁸ Světová organizace pro zdraví zvířat definovala welfare jako *způsob, jak se zvíře vyrovnává s podmínkami, v nichž žije. Zvíře je v dobrém stavu welfare, jestliže je podle vědeckých ukazatelů zdravé, spokojené, dobře živěné, v bezpečí, může se chovat přirozeným způsobem a jestliže netrpí nepříjemnými stavy, jako je bolest, strach a utrpení. Dobrá úroveň welfare zvířat vyžaduje prevenci nemocí a veterinární péči, přiměřený přístřešek, výživu, humánní zacházení a humánní porážku. Welfare zvířat se vztahuje ke stavu zvířete; zacházení kterého se zvířeti dostává, lze popsat pojmy jako péče o zvíře, chov zvířat a humánní zacházení.*³⁹

Lze říci, že ačkoli jsou definice různé, podstatou všech je to, že zahrnují jak fyzické, tak mentální aspekty stavu zvířete a jejich naplňování záleží na systému chovu, vhodnosti genotypu pro chov v daném prostředí a způsobnosti pečujících osob.⁴⁰ Z hlediska objektivního vytváření chovatelských podmínek je možné welfare zvířat vymezit jako *vytváření takových podmínek, které umožní zvířeti prožívat život na určité úrovni jeho spokojenosti.*⁴¹

Vymezení podmínek pro chov zvířat, aby splňoval potřebná kritéria welfare, by mělo vycházet z pozorování životních podmínek jednotlivých druhů zvířat v jejich původním přirozeném prostředí a následně podle něj odvodit a stanovit životní podmínky těchto zvířat v péči člověka tak, aby se přirozeným podmínkám co nejvíce blížily, a to při respektování charakteristiky podmínek soužití s člověkem.⁴² Toto je samozřejmě možné splnit na úrovni teoretické, nelze takový ideální stav nijak objektivně zjistiť.

Naplnění pohody zvířat by mělo být splněno na třech základních úrovních, a to morální, právní a ekonomické. Právě úroveň ekonomická je v současné době neustále v kontrapozici se zajišťováním welfare zejména zvířat hospodářských.⁴³

---

³⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, David Černý, Adam Doležel a kol., *Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, Vydání 1., s. 639.

³⁹ Kapitola 7.1 dokumentu „Terrestrial Animal Health Code (2012)“, dostupné online na webu www.oie.int.

⁴⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 86.

⁴¹ MÜLLEROVÁ, Hana, David Černý, Adam Doležel a kol., *Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, Vydání 1., s. 639.

⁴² MÜLLEROVÁ, Hana, David Černý, Adam Doležel a kol., *Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, Vydání 1., s. 639.

⁴³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 87.

Hlavním cílem chovu hospodářských zvířat je dosažení co nejvyšší produkce ve stanovené kvalitě při vynaložení co nejnižších nákladů. Je tedy povinností státu zakotvit alespoň minimální požadavky na chov, aby ekonomické faktory neměly zcela zásadní pozici a nedocházelo ke strádání zvířat.⁴⁴

Existuje několik klasifikací úrovně welfare, které vycházejí z obdobných východisek. Mezi hlavní patří za a) *pětibodová klasifikace úrovně welfare* a za b) *tříbodová klasifikace kvality života zvířete*.

Pět kritérií pro klasifikaci a) jsou úroveň welfare požadována zvířaty, úroveň morální, úroveň ekonomická, úroveň právní a úroveň postačující k pouhému zachování života.

Tříbodová klasifikace obsahuje kritéria jako dobrý život; život, který stojí za to žít a život, který nestojí za to žít. Tuto stupnici zformulovala britská Rada pro welfare hospodářských zvířat. Podle této klasifikace je minimálním požadavkem welfare je, aby každé hospodářské zvíře prožívalo alespoň život, který stojí za to žít. Pro popis jednotlivých kategorií kvality života zvířete se jako pomocná kritéria využívá tzv. pět svobod, které zformulovala právě Rada pro welfare hospodářských zvířat. Jsou jimi svoboda od hladu a žízně; svoboda od nepohodlí; svoboda od bolesti, zranění a nemoci; svoboda projevovat přirozené chování a svoboda o bázně a strádání. Webster navrhl přidat šestou svobodu, a to vykonávat svobodně a osobně kontrolu nad životní pohodou. Tím by se bylo možné vyhnout nejen utrpení, ale i stavu umrtvující nečinnosti. Při posuzování problémů životní nepohody je tak dobré brát toto kritérium v zřetel.⁴⁵

V roce 2003 se v Manile konala mezinárodní konference o welfare zvířat, které se zúčastnila i Česká republika. Účastníci konference zde schválili *Deklaraci o životní pohodě zvířat* vycházející ze shora uvedených pěti svobod. Primárním cílem deklarace je celosvětové zviditelnění problematiky welfare zvířat a snaha o zlepšení podmínek, ve kterých jsou zvířata chována.⁴⁶ Světové organizace

---

⁴⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 87.

⁴⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, David Černý, Adam Doležel a kol., *Kapitoly o právech zvířat: „my a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, Vydání 1., s. 643.

⁴⁶ STEJSKAL, Vojtěch. *Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče*. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 12.

na ochranu zvířat usilují o to, aby byla přijata jako deklarace OSN s co největším přistoupením států.⁴⁷

V České republice je ochrana zvířat a péče o jejich pohodu pravidelně vyhodnocována, a to od roku 1994 v Informačním bulletinu Státní veterinární správy *Program ochrany zvířat*, přičemž tyto informace jsou dostupné online na stránkách Státní veterinární správy.⁴⁸

---

⁴⁷ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 24.

⁴⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s 652.

2. Právní úprava ochrany zvířat na globální úrovni

Prameny právní úpravy nakládání se zvířaty nalezneme na úrovni mezinárodní a evropské. Ani jeden z těchto právních systémů nemá ucelenou kodifikaci právní úpravy nakládání se zvířaty, která je tak velmi roztržena.⁴⁹

2.1 Historie mezinárodní právní úpravy

Řešení problematiky péče o zvířata bylo předmětem již od dob, kdy člověk zvířata domestikoval. K nejstarším pramenům patří Zákoník vladaře Urnammu z Uru pocházející z 21. stol. př. n. l. v textu tohoto právního dokumentu jsou zmiňováni dozorcí nad pastvou dobytka, což svědčí o organizované péči o chovaná zvířata.⁵⁰ První zákonné normy obsahující nařízení související s chovem domácích zvířat se však objevují až v zákonech Lipit-Ištarovy z 20. stol. př. n. l., ve kterých jsou uvedena ustanovení na ochranu vlastníka zvířete, především pak tresty za poškození dobytčat.⁵¹ Zákony z Ešnunny z 19. – 18. stol. př. n. l. řešily například poranění člověka zvířetem nebo poranění zvířat navzájem.⁵² Chammurapiho zákoník se zabýval úpravou náhrady škody, kterou způsobila zvířata mezi sebou, tedy cenou zvířat, ochranou majitelů zvířat a také povinnou péčí o zvířata.⁵³ Zákon dvanácti desek uplatnil pravidlo týkající se otázek vlastnického práva a náhradou škody, aniž by se zabýval ochranou samotných zvířat.⁵⁴ První novověký zákon na ochranu zvířat byl vydán v Osmanské říši, a to v roce 1502. Týkal se pracovních zvířat a zabýval se otázkami správné péče o zvířata a nakládání s nimi. Evropský středověk a raný novověk se ochraně zvířat nijak nevěnoval, převzal totiž doktrínu z římského práva, které řadilo zvířata mezi věci v právním smyslu. Zvířata tudíž

---

⁴⁹ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 8-9.

⁵⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 96.

⁵¹ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠŤASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31.

⁵² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 96.

⁵³ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠŤASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31., MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 96.

⁵⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 97.

zcela podléhala režimu vlastnického práva, včetně jeho ochrany.⁵⁵ Počátky novodobé právní úpravy považuje Müllerová ve Velké Británii na přelomu 18. a 19. století, kde se v roce 1822 přijal zákon o zacházení s koňmi a skotem (tzv. *Martinův zákon*), jež se stal prvním významným legislativním úspěchem animal welfare na světě. Ve stejném roce vznikla ve Velké Británii i *Královská společnost pro prevenci týrání zvířat*, která funguje i v dnešní době. Následovalo přijetí zákona o prevenci týrání zvířat v roce 1849 a vznik prvního psího útulku v Londýně.⁵⁶

Závěrem je nutno připomenout nacistické Německo a jeho kladný vztah ke zvířatům. Tento zákon o ochraně zvířat z roku 1933 poprvé užil koncepci ochrany zvířat, která se odráží v současné moderní právní ochraně zvířat, a sice zamezení zbytečnému utrpení zvířat a chránění jich před bolestí.⁵⁷

Současná právní úprava ochrany zvířat a nakládání s nimi je obsažena v mezinárodních úmluvách. Zpravidla se jedná o úmluvy regionální, sjednané na půdě Rady Evropy. Společným znakem je však nízká kontrolovatelnost a vynutitelnost společných závazků.⁵⁸ Zajímavé je, že Česká republika byla smluvní stranou všech pěti dohod Rady Evropy vztahujících se k ochraně zvířat ještě před vstupem do Evropské unie.⁵⁹ Mezinárodní právo v této oblasti ovlivnilo právní úpravu v jednotlivých státech, i právo v Evropské unii.⁶⁰

Mezi nejdůležitější deklarace a smlouvy, přijaté v rámci mezinárodního práva, patří především *Všeobecná deklarace práv zvířat*, která byla přijata v roce 1978 v Paříži v sídle UNESCO, a to z iniciativy nevládních organizací. Tato deklarace, která byla v roce 1989 přeformulována Mezinárodní ligou práv zvířat do podoby 2. Všeobecné deklarace práv zvířat, není závazným pramenem práva, má však morální význam.⁶¹ Text této deklarace poprvé zakotvil zásadu dereifikace,

---

⁵⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 97.

⁵⁶ Tamtéž, s. 125-127.

⁵⁷ Tamtéž, s. 43.

⁵⁸ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 12-13.

⁵⁹ DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 49.

⁶⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 153.

⁶¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 154.

tedy, že zvíře není věc, a zásadu personifikace, tedy, že zvíře má práva.⁶² Dle této deklarace mají být práva zvířat hájena stejným způsobem jako práva člověka, je zde snaha o motivaci postavit člověka a ostatní živočišné druhy na stejnou úroveň. Deklarace též prohlašuje opuštění zvířete za čin krutý a ponižující a pokusy na zvířatech způsobující fyzické či psychické utrpení, jsou označeny za neslučitelné s právy zvířete.⁶³

V rámci Rady Evropy byly přijaty další dohody, které upravují ochranu zvířat v podmínkách lidské péče, při jejich transportu, pokusech a podobně. Mezi nejdůležitější dohody patří:

- *Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě*
- *Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely*
- *Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat*
- *Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely*
- *Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu.*

2.2 Ochrana zvířat v právu Evropské unie

Historie ochrany zvířat v unijním právu začala skutečně existovat až v roce 2006, kdy Evropská komise zveřejnila *akční plán v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006-2010*.⁶⁴ Komise se rovněž v tomto roce rozhodla podporovat budoucí vývoj ve výzkumu v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a alternativní metody k pokusům na zvířatech, a to zásadou „3R“ – nahrazení pokusů na živých zvířatech (replacement), snížení počtu používaných pokusných zvířat (reduction) a zdokonalení metody pokusů (refinement).⁶⁵

---

⁶² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 154.

⁶³ Dokument je dostupný v českém jazyce v časopise *České právo životního prostředí*, 2004, č. 4 (14).

⁶⁴ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 23. ledna 2006 o akčním plánu Společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006-2010 (KOM (2006) 13-Úř. Věst. C 49 ze dne 28. února 2006).

⁶⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče biologickou rozmanitost*. Praha: Linde, 2006, s. 317.

V oblasti ochrany zvířat je hlavním primárním pramenem unijního práva Smlouva o fungování Evropské unie, a to především článek 13, který se týká zajištění dobrých životních podmínek zvířat: „*Při stanovování a provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru zohledňují Unie a členské státy plně požadavky na dobré životní podmínky zvířat jako vnímajících bytostí; přitom zohlední právní nebo správní předpisy a zvyklosti členských států spojené zejména s náboženskými obřady, kulturními tradicemi a regionálním dědictvím.*“⁶⁶

Pojem *zvíře* není v primárním právu Evropské unie výslovně definován a z pohledu sekundárních aktů, které obsahují různé a nejednotné definice tohoto pojmu, se obvykle zvířaty rozumí obratlovci.⁶⁷ Jediným vybočením je pouze zařazení hlavonožců mezi obratlovce v případě pokusů na zvířatech.⁶⁸

Právním základem unijního práva v oblasti ochrany zvířat je Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „*SFEU*“), konkrétně hlava III. s názvem Zemědělství a rybolov. Dílčí otázky obsahuje hlava XIV. s názvem Veřejné zdraví (veterinární péče).⁶⁹

Sekundárními prameny unijního práva jsou směrnice a nařízení. Mezi právně závazné sekundární prameny unijního práva ve sféře ochrany zvířat patří v současné době právní předpisy na úseku⁷⁰ ochrany před týráním v rámci přepravy,⁷¹ z oblasti jejich využití pro hospodářské účely⁷² či pro pokusné účely

---

⁶⁶ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 15-16.

⁶⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 168.

⁶⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010, o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.

⁶⁹ STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 14.

⁷⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 172.

⁷¹ Např. Nařízení Rady č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení č. 1255/97.

⁷² Směrnice Rady 1999/74/ES ze dne 19. července 1999, kterou se stanoví minimální požadavky na ochranu nosnic, kterou stanoví směrnice Rady 1999/74/ES; Směrnice Rady 2008/120/ES ze dne 18. prosince 2008, kterou se stanoví minimální požadavky pro ochranu prasat.

a jiné vědecké účely⁷³ a dále pravidla usmrcování zvířat⁷⁴ a pravidla regulace obchodu s částmi těl domácích mazlíčků.⁷⁵

---

⁷³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63 EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.

⁷⁴ Nařízení Rady č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování.

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1523/2007 ze dne 11. prosince 2007, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže.

3. Trestněprávní ochrana zvířat v českém právním řádu

Ve veřejném právu se za nejvíce používanou úpravu v oblasti ochrany zvířat proti týrání považuje zákon na ochranu zvířat proti týrání, který v sobě obsahuje i skutkové podstaty přestupků. V případě, že se pachatel dopustí závažnějšího jednání je potřeba uplatňovat prostředky poskytnuté trestním právem. V této kapitole nejprve rozeberu vývoj právní úpravy v 19. a 20. století, včetně stagnace od poloviny 20. století v době komunistické vlády na našem území, následně se budu věnovat podrobnému rozboru šesti vybraných skutkových podstat trestných činů týkajících se nedovoleného zacházení se zvířaty. V neposlední řadě rozeberu novelu trestního zákoníku zákonem č. 114/2020 Sb.

3.1 První říšské nařízení k ochraně zvířat z roku 1855

Na území České republiky započala právní úprava ochrany zvířat před krutým zacházením nabývat podobu již v polovině 19. století,⁷⁶ a to v roce 1855, kdy byl přijat první právní předpis, který se touto problematikou zabýval. První prameny se však objevovaly ještě před tímto rokem, kdy mnoho tehdejších pramenů obsahuje četné zmínky o zákazu týrání zvířat či špatného nakládání s nimi. Dřívější prameny se rovněž zabývaly aspekty chovu zvířat v zajetí, jakož i nakládáním s volně žijícími zvířaty – ačkoliv zde se právní předpisy zaobíraly především myslivostí nebo ochranou vlastnického práva, neboť na zvířata bylo pohlíženo jako na věc, resp. jako na předmět vlastnického práva.

Nejstarší vnitrostátní právní normou na našem území je nařízení č. 31/155 říšského zákoníku ze dne 15. února 1855. Celý název této právní úpravy, kterou podepsal ministr vnitra Rakouského císařství Alexander von Bach.⁷⁷

Toto nařízení je proti dnešním úpravám velice stručné, obsahuje pouze jedno ustanovení o dvou větách,⁷⁸ jehož překlad zní: „*Kdo veřejně způsobem*

---

⁷⁶ ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠTASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010, s. 31.

⁷⁷ Nařízení Ministerstva vnitra ve shodě s Nejvyšším policejním úřadem s platností pro všechny korunní země s výjimkou vojenských újezdů.

⁷⁸ Nařízení Ministerstva vnitra ve shodě s Nejvyšším policejním úřadem s platností pro všechny korunní země s výjimkou vojenských újezdů, dostupného na stránkách Rakouské národní knihovny,

vyvolávajícím pohoršení týrá zvířata, ať už mu vlastnický náleží nebo nikoliv, bude potrestán politickým úřadem nebo v těch místech, kde je zřízen, c. a k. policejním úřadem, podle § 11 císařského nařízení z 20. dubna 1854, č. 96 ř.z. Pokud budou určité způsoby takového týrání zaznamenány hojněji nebo se stanou v živnostenském podnikání obvyklými, je vyhrazeno zemskému úřadu, aby proti nim zasáhl speciálními zákazy.“ (§ 11 císařského nařízení určoval výši trestu, který mohl za takové jednání být uložen, a to ve výši jednoho až do jednoho sta zlatých pořádkové pokuty anebo zadržení na 6 hodin až 14 dní).⁷⁹

Mezi normy k provedení uvedeného nařízení, které stanovovaly pravidla lidské činnosti se zvířaty,⁸⁰ můžeme řadit níže uvedené předpisy:

- *Vyhláška zemského prezidenta ve Slezsku č. 8/1899 slez. z. z. ze dne 7. 1. 1899 obsahující zákonný předpis proti týrání zvířat, pokud se týče při živnostenském provozu obvyklého zlého nakládání se zvířaty, ve znění nařízení prezidenta zemské správy politické pro Slezsko č. 18/1926 slez. z. z. ze dne 24. 7. 1926*
- *Vyhláška místodržitele na Moravě č. 61/1901 mor. z. z. ze dne 5. 11. 1901, kterou se vyhláší předpisy proti týrání zvířat, ve znění vyhlášky č. 51/1914 mor. z. z. ze dne 3. 7. 1914*
- *Vyhláška místodržitele pro Čechy č. 45/1902 čes. z. z. ze dne 31. 5. 1902, o zamezení týrání zvířat.⁸¹*

---

v jejím online archivu historických předpisů Alex na <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rgb&datum=18550004&seite=00000295>.

⁷⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 285.

⁸⁰ Tamtéž, s. 286.

⁸¹ Tamtéž, s. 286.

3.2 Období mezi lety 1918 až 1948

Po rozpadu Rakouska-Uherska platil na území nově vzniklého Československého státu do 30. let 20. století starý říšský zákon z roku 1855⁸², který byl recipován, stejně jako mnoho tehdejších zákonů.⁸³

K nahrazení této staré právní úpravy mělo dojít v roce 1935, kdy měl být projednán vládní návrh zákona o ochraně zvířat proti týrání v komorách Národního shromáždění.⁸⁴ K přijetí tohoto zákona⁸⁵ ale vzhledem k dobovým okolnostem nedošlo a zákon byl využit o 4 roky později, kdy byl vyhlášen 27. března 1939 jako vládní nařízení o ochraně zvířat proti týrání.

Potřeba nové právní úpravy však neplynula pouze ze zastaralosti říšského zákona, ale především z potřeby sjednotit úpravu na celém území, neboť slovenská a podkarpatská úprava se od zbytku území v podstatných náležitostech velmi lišila. Rozdíl se ale objevovaly i v úpravách na území Čech, Moravy a Slezska, kdy například stíhání a trestání týrání zvířat příslušelo podle zemských předpisů v Čechách policejním úřadům, oproti tomu na území Moravy a Slezska spadala tato problematika do působnosti obcí.⁸⁶

Nařízení obsahovalo devět paragrafů, přičemž v ustanovení § 1 zakazovalo každé jednání nebo opomenutí, kterým se působilo zvířeti bez rozumného a oprávněného důvodu bolest nebo jiné utrpení.⁸⁷ Co se rozumělo pod pojmem týrání, bylo možné nalézt v § 2, přičemž výčet jednání byl pouze demonstrativní.⁸⁸ Za takové jednání hrozil trest ve formě peněžité pokuty do 5 000,- Kčs nebo 14 dní vězení. Stejným způsobem byla potrestána osoba, která k takovému jednání pachatele navedla, nebo mu poskytla pomoc, či vlastník zvířete, který takové

---

⁸² *Nařízení Ministerstva vnitra ve shodě s Nejvyšším policejním úřadem s platností pro všechny korunní země s výjimkou vojenských újezdů*

⁸³ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 32.

⁸⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, s. 290.

⁸⁵ Vládní návrh zákona o ochraně zvířat proti týrání z roku 1935. Tisk 41. [online]. [cit. 22. listopadu 2019]. Dostupné z: https://senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0041_00.htm

⁸⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 290.

⁸⁷ K tomu blíže § 1 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ K tomu blíže § 2 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

jednání jiné osoby strpěl.⁸⁹ Vládní nařízení dále umožňovalo zabavení zvířete, a jeho následné léčení nebo usmrcení, pokud se pachatel činu dopustil opakovaně, umožňovalo propadnutí týraného zvířete státu.⁹⁰ Nařízení v § 7 rovněž stanovilo, že povinnost obcí spolupůsobit při jeho provádění, a to zejména oznamovat případy týrání policii. Dále byly obce povinny se o zvíře postarat, pokud toho bylo třeba (živení a přístřeší), přičemž tyto náklady byly za náhradu.⁹¹

Nařízení bylo doplněno nařízením vlády č. 109/1941 Sb., kterým se vydaly podrobnější předpisy o ochraně zvířat proti týrání, dále vyhláškou č. 110/1941 Sb., kterou se vydávají některé předpisy o dopravě zvířat po železnici a motorovými vozidly.⁹²

Z důvodu, že nařízení bylo přijato již za okupace Československa Německem, pozbylo po skončení 2. světové války, na základě ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11/1944 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku, platnosti a nestalo se součástí poválečného československého právního řádu. Šlo tak o první a po více než 40 let poslední komplexní právní úpravu na ochranu zvířat na území českého státu.⁹³

3.3 Období mezi lety 1948 až 2009

Období socialismu se vyznačovalo značným důrazem na zvyšování výkonnosti kolektivního velkochovu hospodářských zvířat, tzv. živočišné výroby. Hlavním cílem bylo zvyšování produkce a právní úprava byla zaměřena především na technické stránky chovu, tedy předcházení nemocím a zefektivnění chovu jako takového. Úprava nevhodného zacházení se zvířaty byla v podstatě vypuštěna a komunistická strana tak nenavázala na vládní nařízení z roku 1939.

Postih týrání zvířat byl možný pouze na základě zákona č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, konkrétně v ustanovení § 56 až § 60, upravující ochranu živočišné výroby, ochranu myslivosti, ochranu rybářství, ochranu ptactva a zvířat

---

⁸⁹ K tomu blíže § 4 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ K tomu blíže § 5, § 6 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ K tomu blíže § 7 vládního nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹² RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 32.

⁹³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 292.

užitečných pro zemědělství. Jedině ustanovení § 60, zakotvovalo ochranu zvířat proti týrání, která zněla: „*Kdo bez rozumného důvodu způsobí zvířeti bolest nebo jiné utrpení, bude potrestán pokutou do 5 000 Kčs nebo odnětím svobody až na sedm dnů.*“⁹⁴

Výše uvedená právní úprava zákona č. 88/1950 Sb., byla poté nahrazena zákonem č. 66/1961 Sb., o veterinární péči. Tam skutková podstata týrání zvířat zcela chyběla a opět se objevila až v nové právní úpravě, veterinárním zákoně č. 87/1987 Sb., kde v § 6 bylo pouze stanoveno: „*Zvířata nesmějí být týrána.*“⁹⁵ V návaznosti na to se v jeho přestupkové části v § 29 odst. 2 dočteme o případném trestu, který zněl: „*Důtka nebo pokuta až do výše 5 000 Kč může být uložena občanovi, který se dopustí přestupku tím, že týrá zvíře.*“⁹⁶

Pojem *týrání* v této právní úpravě nebyl nijak vymezen a jeho výklad byl ponechán interpretaci orgánům aplikující právo. Ve skutečnosti však toto ustanovení nebylo nikdy uplatněno a sankce za jeho porušení nebyly ukládány a nedocházelo ani k signalizaci ze strany veřejnosti, neboť právní úprava veterinární péče byla natolik úzkou oblastí správního práva, že nikdy nevešla v povědomí širší veřejnosti.⁹⁷

Po změně režimu v roce 1989 došlo k určité snaze o důslednější postihování týrání zvířat. Státní veterinární správa ČR přijala k zabezpečení jednotného postupu orgánů veterinární správy metodický pokyn č. 8 ze dne 24. září 1990. Článek 6 tohoto pokynu pak demonstrativním způsobem vyčetl jednání, která byla ve smyslu tohoto pokynu považována za týrání zvířat.⁹⁸

Zákon č. 140/1961, trestní zákon v původním znění trestný čin týrání zvířat vůbec neobsahoval. Tento trestný čin byl do zákona včleněn až novelou provedenou zákonem č. 557/1991 Sb., s účinností od 1. 1. 1992. Do té doby byl trestněprávní postih možný toliko na základě podřazení pod skutkovou podstatu trestného činu poškozování cizí věci dle § 257 trestního zákona, popřípadě trestného činu

---

⁹⁴ § 60 zák. č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ § 6 zák. č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ § 29 zák. č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 294-296.

⁹⁸ PEKÁREK, M., PRŮCHOVÁ, I., DUDOVÁ, J. a JANČÁŘOVÁ, I. *Právo životního prostředí. 2. díl. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 231.*

výtržnictví podle § 202 trestního zákona.⁹⁹ Skutková podstata trestného činu týrání zvířat podle § 203 trestního zákona spočívala toliko ve třech odstavcích. První odstavec stanovil, že pachatel byl potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem, pokud týral zvíře, ačkoliv byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen, nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen. Druhý odstavec spočíval v tom, že pachatel byl potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem, pokud zvíře utýral. Třetí odstavec obsahoval kvalifikovanou skutkovou podstatu týrání zvířat, kdy pachatel byl potrestán odnětím svobody až na dvě léta, pokud spáchal činy v odstavci jedna nebo dva veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.¹⁰⁰

Ustanovení § 203 trestního zákona bylo formulováno jako úmyslný trestný čin, a tak většina jednání, která naplňovala podmínky popsané v dispozici skutkové podstaty podle tohoto ustanovení nemohla být v praxi trestně stíhána.¹⁰¹ Jednání pachatele rovněž muselo dosáhnout jistého stupně recidivy, kterou nebylo možné vždy zjistit.¹⁰²

Je podstatné říci, že trestní zákon, platný až do roku 2010, neobsahoval skutkové podstaty, které by vázaly týrání na dobu, po kterou pachatel jednání prováděl. Nebylo tak možné přihlídnout ke způsobu týrání, intenzitě surovosti, rozsahu jednání, případně zohlednit, že bylo týráno zvláště chráněné zvíře.¹⁰³

Dalším důležitým okamžikem, který vnesl naději na zlepšení české právní úpravy byla skutečnost, že dne 26. prosince 2008 vstoupila v účinnost směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES, ze dne 19. listopadu 2008, o trestněprávní ochraně životního prostředí, kterou bylo třeba ve lhůtě do 26. prosince 2010 implementovat do českého právního řádu. Toto očekávání zůstalo nenaplněno, transpozici směrnice bohužel nebyla v novém trestním zákoníku věnována žádná pozornost.¹⁰⁴ Stalo se tak až zákonem č. 330/2011 Sb.

---

⁹⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 294-296.

¹⁰⁰ § 203 zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tz 258/2000, rozsudek Nejvyšší soud, sp. zn. 6 Tdo 468/2004.

¹⁰² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 402.

¹⁰³ Tamtéž, s. 402.

¹⁰⁴ POKORNÁ, Lucie., ZICHA, Jiří., *Nová úprava některých skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí*, *Trestněprávní revue* 2/2012, s. 79.

(tzv. „zelenou novelou“ trestního zákoníku). Hlavním důvodem přijetí této novely byla nutnost implementovat výše zmíněnou směrnici a dostat tak pravidlům Evropské unie.

3.4 Současná právní úprava

Zvířata jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení. Z toho důvodu je nezbytně nutné jim poskytovat ochranu před týráním, poškozováním a bezdůvodným usmrcováním.¹⁰⁵ Současná podoba vnitrostátní právní úpravy se skládá z množství právních předpisů týkajících se zvířat a jejich ochrany či zajištění jejich welfare.

Obecně je právní ochrana zvířat v České republice představována veřejnoprávními a soukromoprávními nástroji ochrany zvířat.¹⁰⁶ Nejdůležitějším pramenem soukromoprávní úpravy ochrany zvířat je právo občanské, kdežto veřejnoprávní ochrana zahrnuje ústavněprávní, správněprávní a trestněprávní ochranu zvířat.

3.5 Současná trestně právní úprava ochrany zvířat

Ochrana zvířat proti nevhodnému chování je v trestním právu zakotvena v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, konkrétně pak v hlavě VIII., v ustanovení § 299, § 300, § 302, §302a, § 303, § 304, § 305 a § 306. Problematiku ochrany zvířat lze však spojovat i s trestnými činy stojícími mimo uvedenou hlavu. Jedná se například o trestný čin poškození cizí věci dle § 228 TrZ.¹⁰⁷

Druhovým objektem trestných činů Hlavy VIII je zájem na ochraně životního prostředí jako základního prostoru člověka, živočichů a rostlin.¹⁰⁸ Ochrana životního prostředí je zajišťována především právní úpravou režimu

---

¹⁰⁵ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 117.

¹⁰⁶ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týráním jako součást ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*, 2006, roč. 4, č. 2, s. 29.

¹⁰⁷ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 122.

¹⁰⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 827.

jednotlivých složek (např. ovzduší, vody, půdy aj.), a to včetně ochrany ekosystémů.¹⁰⁹

Trestné činy uvedené v této hlavě lze rozdělit do několika skupin:

- a) Obecná ustanovení postihující poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293 a §294)
- b) Ustanovení chránící některé složky životního prostředí (§ 295, § 299, § 300 a § 301)
- c) Ustanovení postihující některá specifická jednání proti životnímu prostředí (§ 294a, § 297, § 298, § 298a, § 301, § 305, § 306 a § 307)
- d) Ustanovení chránící zvířata proti zlému nakládání se zvířaty a postihující pytláctví (§ 302, § 302a, § 303 a § 304).¹¹⁰

Pachatelem těchto trestných činů může být fyzická i právnická osoba. Subjektivní stránka těchto trestných činů je charakterizována úmyslným zaviněním, přičemž většina z nich může být spáchaná i z pouhé nedbalosti, kdy např. u trestných činů podle § 301 TrZ a § 303 TrZ je nutná nedbalost hrubá.¹¹¹

Platná právní úprava pojem *zvíře* nijak nedefinuje. Definici pojmu *zvíře* tak přebírá z jiné veřejnoprávní úpravy, a to ze zvláštní části systému práva životního prostředí, konkrétně ze zákona zvířat na ochranu proti týrání. Ve smyslu § 299 TrZ a § 300 TrZ jsou za hmotný předmět útoku¹¹² považováni i mrtví jedinci živočichů, včetně částí těl či výrobků z nich. Jedná se o volně žijící živočichy chráněné podle českých, evropských a mezinárodních právních předpisů na úseku zvláštní druhové ochrany přírody a na úseku regulace obchodování s exempláři CITES.¹¹³

---

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 827.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 829.

¹¹¹ Tamtéž, s. 828-829.

¹¹² STEJSKAL, Vojtěch. *Trestní odpovědnost jako nástroj prosazování ochrany životního prostředí v evropském kontextu*. Acta Universitatis Carolinae Iuridica 2011, č. 3 (Lidská práva, právní odpovědnost a ochrana životního prostředí), s. 51.

¹¹³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 398-399.

3.5.1 Trestné činy neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299) a neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 300)

Ustanovení § 299 TrZ o úmyslném neoprávněném nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami vychází v podstatě z dřívější právní úpravy téhož trestného činu podle 181f trestního zákona; ve srovnání s ní došlo jen k dílčím upřesněním. Nejvýznamnější změnou je úprava počtu chráněných živočichů, rostlin nebo exemplářů, s nimiž pachatel neoprávněně nakládá, přičemž nyní již není trestní postih první základní skutkové podstaty alternativně vázán na recidivu pachatele.¹¹⁴

Objektem těchto trestných činů je zájem na ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a exemplářů druhu. Oba tyto trestné činy dopadají na ochranu pouze těch volně žijících živočichů a rostlin exemplářů druhů, které požívají tzv. zvýšené ochrany.¹¹⁵

Seznamy těchto druhů jsou obsaženy v přílohách I, II a III k Úmluvě CITES (viz čl. II této Úmluvy). Za *chráněný druh* v tomto smyslu nutno považovat též druh přímo ohrožený vyhynutím uvedený v právu Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů [viz § písm. c) zák. č. 100/2004 Sb., příloha a k nařízení Rady Evropských společenství č. 338/97].¹¹⁶

Exemplářem je obecně živočich nebo rostlina chráněného druhu, a to živý nebo neživý; v případě neživého exempláře je to též jakákoli část těla nebo výrobek z takového živočicha nebo rostliny, které jsou obecně dostupnými prostředky rozpoznatelné, a rovněž jakákoli věc nebo výrobek, u nichž je z dokumentace, balení nebo označení zřejmé, že obsahují část těla z takového živočicha nebo rostliny, s výjimkou částí těl exemplářů druhů, které nejsou obsaženy v seznamech, jež jsou přílohami Úmluvy CITES.¹¹⁷

---

¹¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 836.

¹¹⁶ PŮRY, František. § 299 [Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami]. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, marg. č. 1.

¹¹⁷ Tamtéž.

Objektivní stránka těchto trestných činů spočívá v tom, že pachatel v rozporu s právními předpisy nedovoleným způsobem nakládá s druhy volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin nebo exemplářů.¹¹⁸

Ustanovení § 299 odst. 1 a § 299 odst. 2 TrZ jsou samostatné skutkové podstaty, subjektivní stránka obou je úmyslná. Nižší míra ohrožení živočichů a rostlin uvedených v odstavci jedna je vyvážena omezující podmínkou ve způsobu provedení, který musí být ve větším rozsahu. Ustanovení § 300 TrZ je nedbalostním trestným činem pro jehož spáchání je vyžadována nedbalost hrubá.¹¹⁹

Pachatelem těchto trestných činů může být kdokoli, fyzická i právnická osoba.

Je možný jednočinný souběh s trestným činem týrání zvířat například podle § 302 TrZ nebo krádeže podle § 205 TrZ. Jednočinný souběh je naopak vyloučen u trestného činu podle § 300 TrZ s trestným činem poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti podle § 294 TrZ, neboť trestný čin podle § 300 TrZ je speciální vůči ustanovení § 294 TrZ.

3.5.2 Trestný čin týrání zvířat (§ 302)

Právní úprava zákona na ochranu zvířat proti týrání je založena na tom, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a proto si zasluhují pozornost, péči a ochranu poskytovanou člověkem.¹²⁰ Vznik trestní odpovědnosti za trestný čin týrání zvířat je vázán na jednání pachatele, které je charakterizováno surovým nebo trýznivým způsobem týrání zvířete.¹²¹ Novelou trestního zákoníku zákonem č. 114/2020 Sb., je nově s účinností od 1. června 2020 již kriminalizováno jakékoliv týrání zvířat surovým nebo trýznivým způsobem, a to bez ohledu na místo, kde k takovému týrání dochází.¹²²

Objektem tohoto trestného činu je zájem chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich

---

¹¹⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 836.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 837.

¹²⁰ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2351.

¹²¹ Tamtéž, s. 2351.

¹²² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 942.

zdraví a jejich bezdůvodným usmrcováním.¹²³ Toto je ostatně vyjádřeno již v preambuli zákona na ochranu zvířat proti týrání.¹²⁴

Předmětem útoku je živé zvíře. Jak jsem již uvedla, zvířetem se podle § 3 písm. a) ZOZPT (kromě člověka), nikoli však plody nebo embrya. K obratlovcům se řadí savci, ptáci, plazi, obojživelníci, ryby, paryby, kruhoústí a sliznatky, nikoli však např. hmyz, kdy jejich týrání může být správním přestupkem nebo nepostižitelným morálním deliktem.¹²⁵ Z hlediska trestněprávní ochrany není podstatné, zda se jedná o zvíře domácí, hospodářské či laboratorní, zvíře chované pro práci či sport nebo zvíře volně žijící. Zákon na ochranu zvířat nerozlišuje ani mezi zvířetem ohroženým, vzácným, vědecky či kulturně velmi významným nebo zda se jedná o zvíře požívající obecné ochrany.¹²⁶

Pojem *týrání* je definováno v § 4 ZOZPT, přičemž v trestním zákoníku definován není. Týrání jako pojem je konstruováno tak, aby postihlo nejen přímé působení fyzické bolesti, ale i poškození zdraví a utrpení jiné než tělesné. Seznam způsobů týrání má 23 konkrétně popsaných položek v písmenech a) až x) a jednu „zbytkovou klauzuli“ v písmeně y). Nejedná se tedy o taxativní výčet.¹²⁷

Týrání zvířat bývá chápáno jako jednání člověka, kterým je úmyslně či nevědomky ubližováno zvířeti, a to zejména tím, že je poškozováno zdraví zvířete, dochází ke zhoršování životních podmínek, fyziologickému strádání či nemožnosti žít nerušený a plnohodnotný život. Ve většině případů se jedná o činnost, která vede k trvalému poškození zdraví zvířete, v extrémních případech až k jeho usmrcení, přičemž k tomuto může docházet následkem přímého útoku na zvíře, nebo nepřímo vlivem zanedbání základní péče o zvíře.¹²⁸

Týrání může být provedeno i ve formě jednorázového jednání, nevyžaduje se opakovanost či určitá trvalost pachatelova jednání, rozhodující je jeho intenzita jednání. Z hlediska forem jednání je možné se týrání dopustit nejen konáním

---

¹²³ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2351.

¹²⁴ Zákon č. 242/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 942.

¹²⁶ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2351-2352.

¹²⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 398-399.

¹²⁸ Zpravodajský server ČTK. i zvířata mají svá práva I. – Zákaz týrání [online]. [cit. 17. února 2021]. Dostupné na: https://web.archive.org/web/20080319120603/http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/paragrafy/index_view.php?id=68_047.

(např. bití zvířete, uvázání na krátký a úzký řemen, který se zvířeti zařezává do krku, nevhodné podmínky při jejich chovu), ale i opomenutím (chybějící nebo nedostatečný přínos krmiva či vody), k čemuž je ale třeba tzv. zvláštní povinnosti pachatele konat ve smyslu § 112 TrZ.¹²⁹

Z rozhodnutí Krajského soudu v Brně, č.j. 4 To 597/98, ze dne 18. ledna 1999 vyplývá, že utýráním zvířete *je každé usmrcení zvířete způsobem, který mu působí nepřiměřenou bolest, popř. jemuž předchází vystavení bolestem či šokujícím prožitkům, a to i trvajícím po kratší dobu, pokud toto vystavení bylo mimořádně intenzivní.*¹³⁰

K odpovědnosti za trestný čin týrání zvířete nepostačuje „prosté“ týrání, ale musí se jednat o týrání zvířete surovým nebo trýznivým způsobem. V případě, že by se pachatel dopustil týrání, které je možné charakterizovat jako *zvlášť* surové nebo trýznivé, jednalo by se o okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby.¹³¹

V § 5 odst. 1 ZOZPT je dále zakázáno bezdůvodně usmrtit zvíře, přičemž v odst. 2 jsou vyjmenovány situace, které lze považovat za důvod k usmrcení zvířete. V odst. 5 jsou pak výslovně uvedeny zakázané metody usmrcování zvířat.¹³² ZOZPT rovněž zakazuje opustit zvíře s úmyslem se ho zbavit či vyhnat. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění zvířete do jeho přirozeného prostředí, a to za situace, kdy je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí.¹³³

K naplnění skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat je zapotřebí, aby pachatel týral zvíře surovým nebo trýznivým způsobem. Jde o vyšší míru závažnosti týrání než v případě přestupku, kdy postačí k naplnění skutkové podstaty přestupku týrání zvířete některým ze způsobů vyjmenovaných v § 4 odst. 1 ZOZPT.

Surový nebo trýznivý způsob týrání je třeba chápat jako jednání, které se svou intenzitou vymyká běžným případům týrání vypočteným v § 4 odst. 1 ZOZPT a je určitým způsobem spojeno s vyšší mírou bolesti nebo utrpení týraného zvířete. Surový nebo trýznivý způsob týrání lze spatřovat například ve vysoké intenzitě týrání, delší době jeho trvání, opakovaném jednání, které svou povahou spadá

---

¹²⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2352.

¹³⁰ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. ledna 1999, sp. zn. 4 To 597/98.

¹³¹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2352.

¹³² § 5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

¹³³ Tamtéž, § 6.

pod některý ze způsobů týrání popsaných v § 4 odst. 1 ZOZPT nebo použití více různých způsobů týrání uvedených v tomto zákoně.¹³⁴

Rozdíl mezi surovostí a trýznivostí právní teorie chápe tak, že surovost představuje spíše povahu a závažnost jednání pachatele, kdežto trýznivost vyjadřuje spíše intenzitu vnímání týrání zvířetem.¹³⁵

Není podstatné, zda surové týrání vyvolalo zároveň i zvýšenou trýzeň zvířete.¹³⁶ O surový způsob může jít i například tehdy, když je zvíře již od počátku útoku v bezvědomí.¹³⁷

Trýznivý způsob týrání zvířete je charakterizován tím, že je způsobena vyšší bolest, utrpení nebo příkoří zvířete. Zvíře je tedy v takových případech vystaveno bolestem na hranici snesitelnosti trvajícím třeba i po kratší dobu nebo sice méně intenzivním, ale za to déle trvajícím. Na rozdíl od surového způsobu týrání je pro posouzení týrání provedeného trýznivým způsobem relevantní, zda bylo zvíře schopno trýznění ze strany pachatele vnímat. Tento znak tedy nebude zpravidla naplněn v případech, kdy zvíře po první ráně ztratilo vědomí a nebylo schopné další část útoku vnímat.¹³⁸

Dále je třeba říci, že hranice mezi „jen“ surovým nebo trýznivým způsobem týrání a *zvláště* surovým nebo trýznivým způsobem jsou nezřetelné a posuzování naplnění tohoto ústředního znaku základní skutkové podstaty týrání zvířat se tak bude odvíjet od zvláštností každého konkrétního případu.¹³⁹ Způsob jednání, které lze kvalifikovat jaké jednání *zvláště* surové a trýznivé je znakem kvalifikované skutkové podstaty v § 302 odst. 3 písm. c) TrZ. Jedná se o případy, kdy je zvíře vystaveno mimořádným fyzickým útrapám a bolesti, které podstatně překračují běžné útrapy týraného zvířete.¹⁴⁰ Důraz je tedy kladen především na intenzitu jednání pachatele, přičemž pokud budou naplněny znaky uvedené v ZOZPT, ale nedojde k překročení intenzity nutné ke spáchání trestného činu, bude se jednat o přestupek.

---

¹³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017

¹³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3013.

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. listopadu 1992, sp. zn. 7 To 62/91, publikovaného pod č. Rt 1/1993 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

¹³⁷ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2353

¹³⁸ Tamtéž, s. 2353.

¹³⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2353.

¹⁴⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, s. 801.

Pokud bude intenzita týrání vyšší, tedy způsob provedení bude možné chápat jako surový či trýznivý, naplní již takové jednání skutkovou podstatu trestného činu dle § 302 odst. 1 TrZ. Dopustí-li se však pachatel zvlášť surového nebo trýznivého týrání, kdy intenzita takového zásahu do integrity zvířete je ještě vyšší než v případě v § 302 odst. 1 TrZ, naplní tím pachatel kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu týrání zvířat dle § 302 odst. 3 písm. c) TrZ.¹⁴¹ Posouzení, zda se jedná o surový nebo trýznivý způsob týrání či zvlášť surový nebo trýznivý způsob týrání, bude vždy náležet soudu, jakožto orgánu, který rozhoduje o vině a trestu.

Trestný čin týrání zvířat lze spáchat pouze úmyslným jednáním, kdy pachatel musí vědět, že zvíře týrá surovým nebo trýznivým způsobem a musí s tím být alespoň srozuměn.¹⁴²

Pachatelem trestného činu týrání zvířat může být jakákoli fyzická osoba bez ohledu na to, zda se jedná o vlastníka zvířete, či zda má tato osoba zvíře ve své moci z jiného právního důvodu (např. hlídání, výcvik), nebo dokonce protiprávně (např. získané krádeží).¹⁴³ Pachatelem může být rovněž právnická osoba, jak vyplývá a *contrario* § 7 ZTOPO.

Ustanovení § 302 TrZ má kromě základní skutkové podstaty také dvě kvalifikované skutkové podstaty, které se dělí hned na několik písmen.

Trestný čin je spáchán veřejně (§ 302 odst. 2 písm. a) TrZ), pokud je spáchán před nejméně třemi osobami současně přítomnými.¹⁴⁴ Pokud se jedná o místo veřejnosti přístupné, toto je definováno jako každé místo, kam má přístup široký okruh lidí individuálně neurčených a kde se také zpravidla více lidí zdržuje, takže týrání zvířete může vnímat více lidí, byť v době činu tam nemusí být přítomni. Takové místo však nemusí být přístupné široké veřejnosti bez omezení (např. ulice, parky, nádražní haly), ale postačí, pokud je místo přístupné jen některým osobám určeným např. povahou jejich zaměstnání (např. tovární hala, staveniště) nebo jiným způsobem (zdravotnické středisko, škola atd.) a v určitou dobu (v sezoně, během otvírací doby, v době provozu apod.).¹⁴⁵ Pojem přístupnost je nutné chápat jako jakoukoli možnost vidět, slyšet či sledovat jednání pachatele.

---

¹⁴¹ § 302 odst. 3 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁴² § 302 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. října 2016, sp. zn. 3 Tdo 1329/2016.

¹⁴⁴ § 117 písm. b) zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁴⁵ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2353.

Za místo veřejnosti přístupné zpravidla nelze považovat studentskou kolej, ubytovnu, kanceláře nebo soukromý byt. Není nezbytně nutné, aby byla veřejnost v době činu přítomna přímo, ale postačí, pokud může veřejnost pozorovat následky jednání pachatele, tj. například utýrané zvíře. Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí judikoval, že týrání zvířat je spácháno na místě veřejnosti přístupném také tehdy, jestliže se ho pachatel dopustil v soukromém prostoru, do něhož sice není volný přístup, avšak veřejnost může negativně vnímat projevy týrání z jiného veřejně přístupného místa, např. ze sousedícího pozemku, který není dostatečně oddělen ani oplocením, a nebyla vytvořena ani žádná jiná bariéra zabraňující vizuálnímu pozorování či zvukovému vnímání projevů týrání.¹⁴⁶

S ohledem na to, že již vlastní týrání je zlé nakládání, které se vyznačuje určitým trváním, musí se při páčání trestného činu po delší dobu jednat o dobu trvání zpravidla v řádech měsíců, aby byla naplněna skutková podstata trestného činu týrání podle § 302 odst. 2 písm. c) TrZ. Významným faktorem v určování délky delší doby je intenzita týrání. Lze říci, že čím méně intenzivní bude týrání, tím delší dobu bude muset takové zlé nakládání trvat, aby se mohlo jednat o delší dobu jakožto okolnost podmiňující vyšší trestní sazbu, a naopak.¹⁴⁷

Ustanovení § 302 odst. 3 písm. a) TrZ v sobě zakotvuje okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to v případě, kdy je týrání spácháno na větším počtu zvířat.¹⁴⁸ Trestní zákoník nestanovuje, co je míněno větším počtem zvířat, pojem byl konkretizován až soudní judikaturou, a to konkrétně usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011, ve kterém Nejvyšší soud dospěl k závěru, že minimální počet zvířat, který lze považovat za větší počet, je sedm. K tomu dále Nejvyšší soud dodává, že tato kvalifikovaná skutková podstata dopadá na pachatele, který týrá větší počet zvířat, nehledě na to, zda pachatel týral větší počet zvířat najednou nebo postupně.¹⁴⁹ Jedná se o těžší následek ve smyslu § 17 písm. a) TrZ, k odpovědnosti tak bude stačit nevědomá nedbalost.¹⁵⁰

---

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011.

¹⁴⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1937.

¹⁴⁸ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2354.

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011.

¹⁵⁰ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2355.

Odnětím na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt podle.¹⁵¹ Trvalými následky na zdraví se rozumí takové nevratné změny zdravotního stavu zvířete v důsledku jeho týrání, které již nelze zcela vyléčit ani jinak zhojit a projevují se zhoršením zdravotního stavu zvířete oproti stavu před týráním.¹⁵² Není přitom rozlišováno, zda se jedná o poškození smyslových či jiných orgánů zvířete, poškození pohybového aparátu či jiných částí těla. Smrtí se pak rozumí jakékoli ukončení života zvířete v důsledku jeho týrání. Způsobením smrti zvířete nutno rozumět také utýrání zvířete ve smyslu § 3 písm. r) ZOZPT.¹⁵³ Utýráním se rozumí i jednání pachatele, které spočívá v tom, že pachatel přivodí zvířeti smrt, a to v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utracení pro následky z utrpení.¹⁵⁴

Pojem opětovně je třeba chápat jako opakované páchaní shodné trestné činnosti, zejména se jedná o souběh trestných činů, když není rozhodující, zda byl pachatel za takový čin již pravomocně odsouzen či nikoli. Pod tento pojem řadíme také případy zákonné fikce, tedy situace, kdy byl pachatel již za takový čin odsouzen, avšak hledí se na něho, jako by odsouzen nebyl. Jednotlivá fáze trestného činu z hlediska opětovnosti nehraje roli, a je tedy lhostejné, zda se jedná o dokonaný trestný čin nebo o pokus.¹⁵⁵

V prvním odstavci § 302 TrZ je uvedena základní skutková podstata, při jejímž naplnění bude pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.¹⁵⁶ Ustanovení § 302 TrZ dále obsahuje v odst. 2 a 3 dvě kvalifikované skutkové podstaty, které obsahují okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Konkrétně pokud pachatel naplní některý ze znaků uvedených v odst. 2, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti. Pokud se pachatel dopustí jednání uvedeného v odst. 3, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až šest let.¹⁵⁷

Trestný čin týrání zvířat může být spáchán v jednočinném souběhu např. s trestným činem vydírání podle § 175 TrZ, výtržnictví podle § TrZ (Rozsudek

---

¹⁵¹ § 302 odst. 3 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁵² ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2355.

¹⁵³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3014.

¹⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017.

¹⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1476.

¹⁵⁶ § 302 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁵⁷ § 302 odst. 2 a 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Krajského soudu v Brně, sp. zn. 4 To 597/98), poškození cizí věci podle § 228 TrZ nebo s trestnými činy podle § 299 a § 300 TrZ.

Naopak je vyloučen jednočinný souběh například s trestným činem zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 TrZ.

Na tomto místě je vhodné zmínit případ, o kterém informovala média dne 9. března 2022.¹⁵⁸ o této trestní věci informovala policie již v říjnu 2021, kdy probíhala fáze prověřování. Policie obvinila muže a právnickou osobu z trestného činu týrání. Podle informací dostupných v článku *hospodářská zvířata (prasata, krůty, ovce), trpěla měsíce hladem a žila v chladném prostředí, nebyl jim poskytnut dostatek péče, jídla a vody a byl tím narušen jejich welfare*. Pachatel a právnická osoba údajně způsobili smrt celkem 63 kusům prasat, třem ovcím a jedné krůtě. Muži hrozí trest odnětí svobody ve výši až šesti let podle § 302 odst. 3 písm. a), b), c) TrZ. Pokud by byli pachatelé odsouzeni, jednalo by se, z hlediska práva o jeden z nejzásadnějších případů rozhodovací praxe v oblasti týrání zvířat, neboť takto přísný trest v české rozhodovací praxi doposud uložen nebyl.

3.5.2 Trestný čin chovu v nevhodných podmínkách (§ 302a)

Trestný čin chovu v nevhodných podmínkách podle § 302a TrZ byl do trestního zákoníku zakotven novelou zákonem č. 114/2020 Sb., a to v reakci na rozšiřující problematiku množiren a množirenského byznysu. Je třeba ale říci, že svými důsledky dopadá i na běžný chov zvířat, typicky pro hospodářské účely.¹⁵⁹ Dle názoru některých odborníků se trestný čin podle § 302a TrZ, přijatý právě novelou č. 114/2020 Sb. vyznačuje zejména tím, že trestní sazba kvalifikované skutkové podstaty je až drakonicky vysoká, konkrétně ještě vyšší než některé případy nedbalostního usmrcení člověka podle § 143 TrZ.¹⁶⁰

Účelem této úpravy je postihnout na úrovni trestního práva případy nepromyšlené a nezodpovědné produkce štěňat, koťat a jiných mláďat, jejich držení

---

¹⁵⁸ Článek *Hladová zvířata umírala v chladu a úzkostech, policie obvinila muže a firmu z týrání, ze dne 9. března 2022*, dostupné na: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/hladova-zvirata-umirala-v-chladu-a-uzkostech-policie-obvinila-muze-a-firmu-z-tyrani-40389789>.

¹⁵⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2357.

¹⁶⁰ JELÍNEK, Jiří. *K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla*, Bulletin advokacie 6/2020, s. 46.

ve zcela nevyhovujících podmínkách, nerespektování elementárních zásad pro jejich odběr od matek a nedostatečnou následnou péči o ně a jejich matky.¹⁶¹

Objektem tohoto trestného činu je stejně jako u trestného činu týrání zvířat zájem na ochraně života a zdraví zvířat ohrožených v důsledku jejich chovu v nevhodných podmínkách.

Tento trestný čin má pak dvě samostatné základní skutkové podstaty, přičemž objektivní stránka trestného činu podle § 302a odst. 1 TrZ spočívá v chovu většího počtu zvířat v nevhodných podmínkách, kdy takovýto chov ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy. Objektivní stránka trestného činu podle § 302a odst. 2 TrZ spočívá v chovu zvířat v nevhodných podmínkách za účelem obchodu nebo kořistění z takového chovu, přičemž daným jednáním je ohrožen život zvířat nebo jim jsou způsobovány značné útrapy.¹⁶²

Odpovědnost za trestný čin podle § 302a odst. 1 TrZ dopadá na pachatele, který chová větší množství zvířat v nevhodných podmínkách. Následek takového jednání spočívá alternativně v ohrožení života zvířat nebo ve způsobení značných útrap.¹⁶³ Trestní odpovědnost pachatele není v tomto případě vázána na úmysl získat z chovu zvířat zisk či jiný prospěch a stejně tak není třeba, aby došlo ke smrti zvířete, postačí nevhodné podmínky chovu způsobitelné život zvířat ohrozit.¹⁶⁴

S ohledem na připomínky veřejnosti byla trestnost tzv. množírén rozšířena i na případy chovu zvířat v nevhodných podmínkách bez existence úmyslu (a nutnosti jeho prokázání v trestním řízení) se zvířaty obchodovat. z důvodu dodržení zásady subsidiarity trestní represe je jednání podmíněno tím, že se musí jednat o větší množství zvířat.¹⁶⁵

Chovem v nevhodných podmínkách lze rozumět cílevědomou činnost zahrnující držení zvířat a péči o ně. Chov může, ale nemusí, zahrnovat přijímání produktů, stejně tak chov může, ale nemusí, zahrnovat množení zvířat – tedy i například držení kastrovaných zvířat může být chovem. Chov především předpokládá, že osoba, která chov realizuje, má nad zvířaty moc a kontrolu. Za chov

---

¹⁶¹ Důvodová zpráva k zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 5.

¹⁶² ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2358.

¹⁶³ § 302a odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁶⁴ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2358.

¹⁶⁵ Důvodová zpráva k zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 5.

tedy není možné považovat například samotné vlastnictví lesa, v němž je divoká zvěř.¹⁶⁶

Nevhodné podmínky pro chov zvířat jsou takové podmínky, které negativně ovlivňují nejen fyzickou podstatu zvířete, ale i jeho psychickou stránku. Při posuzování takové vhodnosti podmínek chovu se vždy bude zohledňovat zejména množství a kvalita stravy, zajištění možnosti dostatečného pohybu zvířat, hygienické podmínky chovu a zajištění potřebné veterinární péče. Toto posuzování je třeba provádět s ohledem na druh a potřeby daného druhu zvířat.¹⁶⁷

Jestliže by bylo možné podmínky, ve kterých jsou zvířata chována, považovat za tolik nevhodné, že již dosahují intenzity týrání většího počtu zvířat, pak bude třeba posuzovat dané jednání jako trestný čin týrání zvířat podle § 302 odst. 3 písm. a) TrZ; pokud bude možné týrání dovést nikoli vůči většímu počtu zvířat (šest a méně) a vůči dalším zvířatům „pouze“ o chov v nevhodných podmínkách, bude jednání posuzováno jako souběh trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 (popřípadě i podle odst. 2) TrZ a trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a TrZ.¹⁶⁸

Nevhodné podmínky chovu jsou spojeny s ohrožením života zvířat, pokud bude v příčinné souvislosti s nimi bezprostředně hrozit jejich uhynutí. Vzhledem k formulaci § 302a odst. 1 TrZ je nezbytné, aby zvířat bylo alespoň sedm a ohrožení se týkalo zvířat chovaných. K naplnění skutkové podstaty postačí pouze to, že podmínky jsou natolik nevhodné, že jsou způsobilé život zvířete ohrozit. Ovšem pokud k smrti zvířat dojde, budou naplněny jednak znaky skutkové podstaty podle § 302a odst. 1 TrZ, jednak znaky skutkové podstaty § 302a odst. 4 písm. b). Smrtí jednoho z většího počtu zvířat pak dojde k naplnění skutkové podstaty § 302a odst. 3 písm. b) TrZ.¹⁶⁹

Za značné útrapy lze považovat fyzické či psychické strasti, které pachatel zvířeti chovem v nevhodných podmínkách způsobuje.¹⁷⁰

---

¹⁶⁶ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2358.

¹⁶⁷ Tamtéž, strana 2358-2359.

¹⁶⁸ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2359.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 2360.

¹⁷⁰ Např. zdravotní obtíže způsobující bolesti, podvýživa, dehydratace, samice zvířete vysílené častými porody, omezení volného pohybu, vývojové vady způsobené nevhodnými podmínkami, brzké odebrání mláděte od matky, které může mít vliv na psychický vývoj zvířete.

Druhá základní skutková podstata trestného činu chovu v nevhodných podmínkách podle § 302a odst. 2 TrZ předpokládá dvě alternativně stanovené způsoby jednání pachatele. Trestně odpovědný za tento trestný čin bude jednak pachatel, který chová zvířata v nevhodných podmínkách za účelem obchodu, a tím ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje jiné útrapy, a jednak pachatel, který z takového jednání kořistí, přičemž tím ohrožuje život zvířat nebo jim způsobuje značné útrapy.¹⁷¹

Trestnost podle § 302a odst. 2 TrZ není vázána na chov většího počtu zvířat a vzhledem k formulaci § 302a odst. 2 TrZ bude skutková podstata naplněna v případě, že se pachatel jednání dopustí alespoň na dvou zvířatech. Podmínkou trestnosti je dále skutečnost, že jednání pachatele je spojeno s ohrožením života zvířat nebo se způsobením značných útrap chovaným zvířatům.¹⁷²

Obchodem se rozumí činnost spočívající ve směňování zboží či služeb za peníze. Předmětem obchodu bude v tomto případě zvíře. Obchod v kontextu s § 302a odst. 2 TrZ nemusí mít nutně formu podnikání, zejména tedy nemusí jít o činnost soustavnou. O chov za účelem obchodu půjde i tehdy, když jej pachatel realizuje s cílem chovaná zvířata s jinými chovateli směňovat, aby tímto způsobem rozšířil, zpestřil svůj chov.¹⁷³

Pojem kořistění lze definovat jako činnost směřující k tomu, aby pachatel získal majetkový prospěch či jinou výhodu z jednání jiné osoby. Je nezbytné, aby tento prospěch pachatel čerpal vědomě v souvislosti s chovem zvířat v nevhodných podmínkách. Kořistění se tak podle § 302a odst. 2 TrZ může dopustit osoba, která sama chov nezajišťuje, ale je jejich vlastníkem a profituje z jejich prodeje, tento prodej organizuje, pronajímá prostory pro chov v nevhodných podmínkách atd.¹⁷⁴

V souvislosti s kořistěním je třeba položit si otázku, zda dané profitující jednání osoby skutečně v příčinné souvislosti způsobuje následek v podobě ohrožení života chovaných zvířat či způsobování značných útrap. Tato souvislost bude existovat v případě, kdy jednání pachatele představuje alespoň jeden z předpokladů realizace chovu, ale nebude možné ji dovodit v případě obyčejných

---

¹⁷¹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2360.

¹⁷² Tamtéž, s. 2360.

¹⁷³ Tamtéž, s. 2361.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 2361.

zákazníků závadného chovu spočívající například v tom, že daná osoba jednorázově koupí či darem přijme zvíře z takového chovu nebo například zakoupí litr mléka vyprodukovaného z chovu závadného.¹⁷⁵

Pachatelem trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách může být jak fyzická, tak právnická osoba. Odpovědným však nebude jen chovatel, ale také osoba, která zajistí potřebné doklady nebo potvrzení za účelem vývozu zvířat do jiného státu, osoba, která zvíře sama vyveze nebo pronajímá, který pronajme nemovitost, ve které je množárna provozována.¹⁷⁶

Pokud jde o subjektivní stránku trestného činu, vyžaduje se úmysl u základní skutkové podstaty a u kvalifikované skutkové podstaty v odst. 2. Nutnost úmyslného zavinění v odst. 2 je dovozena ze slovního spojení „za účelem“, které je užito i v jiných skutkových podstatách v trestního zákoníku a k jejich naplnění je třeba právě úmyslného zavinění.

V odstavcích 3 a 4 § 302a TrZ jsou pak uvedeny některé okolnosti podmiňující vyšší trestní sazbu.¹⁷⁷ Většina z nich byla již podrobněji rozebrala výše u trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ.

Podle § 302a odst. 1 TrZ pachatel, který chová větší počet zvířat v nevhodných podmínkách a tím ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti bude potrestán ten, kdo zvířata chová v nevhodných podmínkách za účelem obchodu nebo kdo z takového obchodu kořistí a tím ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy. Pokud pachatel naplní některou z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby uvedených v odst. 3, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let a v případě naplnění okolností v odst. 4 hrozí pachateli trest odnětí svobody na pět až deset let.¹⁷⁸

Jednočinný souběh trestného činu chovu zvířat v nevhodných podmínkách může nastat například s trestným činem šíření nakažlivé nemoci podle § 306 TrZ, s trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 TrZ

---

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 2361.

¹⁷⁶ Důvodová zpráva k zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 9.

¹⁷⁷ § 302a odst. 3 a 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁷⁸ § 302a zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

či v jednočinné souběhu s trestným činem podvodu podle § 209 TrZ a trestným činem výtržnictví podle § 358 TrZ.

Jednočinný souběh trestného chovu zvířat v nevhodných podmínkách je pak vyloučen s trestným činem zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 TrZ. v případě, kdy by se pachatel chovem většího množství zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a odst. 1 TrZ dopustil současně týrání těchto zvířat, pak bude vyloučen jednočinný souběh s § 302 odst. 3 písm. a) TrZ, a to z důvodu speciality trestného činu týrání zvířat.¹⁷⁹

3.5.3 Trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 303)

Trestněprávní ochrana proti zlému zacházení je prostřednictvím trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti rozšířena i na případy, kdy pachatel svou hrubou nedbalostí a zanedbáním potřebné péče způsobí zvířeti trvalé následky na zdraví nebo jeho smrt. Musí se však jednat o zvíře, které je ve vlastnictví pachatele nebo o zvíře, o které je povinen se z jiného důvodu starat.¹⁸⁰

Objektem trestného činu zanedbání péče o zvíře je zájem chránit život a zdraví zvířat, a to i před jednáními nedbalostními, byť v tomto případě spáchanými z nedbalosti hrubé.¹⁸¹

Hmotným předmětem útoku je živé zvíře. Musí se jednat o zvíře, které je ve vlastnictví pachatele, nebo o zvíře, o které je pachatel z jiného důvodu povinen se starat, tedy o zvíře v lidské péči.¹⁸²

Zanedbáním potřebné péče o zvíře vychází z porušení povinností chovatelů zvířat, které jsou stanovena ZOZPT a z dalších prováděcích předpisů k tomuto zákonu.¹⁸³ Potřebnou péčí lze rozumět péčí takového rozsahu a kvality, která zaručuje podmínky k životu a která je nezbytná k předcházení způsobení újmy

---

¹⁷⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2360.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 2365.

¹⁸¹ DRAŠTÍK, Antonín; FREMR, Robert; DURDÍK, Tomáš; RŮŽIČKA, Miroslav; SOTOLÁŘ, Alexander. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 2487.

¹⁸² ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2365.

¹⁸³ DRAŠTÍK, Antonín; FREMR, Robert; DURDÍK, Tomáš; RŮŽIČKA, Miroslav; SOTOLÁŘ, Alexander. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 2487.

zvířeti. Při posuzování nároků na tuto péči je pak potřeba posuzovat potřeby každého zvířete individuálně.¹⁸⁴

Objektivní stránka spočívá v zanedbání péče o zvíře, které má za příčinu trvalý následek na zdraví či smrt zvířete. V praxi by se jednalo o takové jednání, kdy pachatel zvířeti neposkytne dostatek krmiva či vody či ponechá zvíře na místech s negativním působením povětrnostních vlivů.

Ke vzniku trestní odpovědnosti postačí, pokud se pachatel dopustí zákonem stanoveného jednání pouze vůči jednomu zvířeti. Pokud by se jednalo o větší počet, je pak možné toto posoudit jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 303 odst. 2 TrZ.¹⁸⁵

Tento trestný čin lze spáchat pouze nedbalostně, přičemž zákon požaduje, aby intenzita nedbalosti byla vyšší, tedy aby se jednalo o hrubou nedbalost. Hrubá nedbalost se musí vztahovat nejen k tomu, že pachatel zanedbává potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je se povinen z jiných důvodů starat, ale rovněž ke způsobení trvalých následků na zdraví zvířete či jeho smrti.¹⁸⁶

Pachatelem trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti může být fyzická osoba, ale i osoba právnická (§ 7 ZTOPO). Pachatelem tohoto trestného činu pak může být pouze osoba, která je vlastníkem, nebo osoba, jež má povinnost se o zvíře starat. Povinnost se o zvíře starat může vyplývat například ze smluvního vztahu, při převzetí zvířete do krátkodobé péče (příbuzní vlastníka nebo psí hotely), přičemž tuto povinnost mají i osoby, které převzaly nalezené zvíře do péče.¹⁸⁷

Ustanovení § 303 TrZ obsahuje jednu kvalifikovanou skutkovou podstatu, kterou nalezneme v odst. 2. Tato vyšší trestní sazba dopadá na pachatele, který zanedbáním potřebné péče o zvířata způsobí trvalé následky na zdraví nebo smrt většímu počtu zvířat, tj. minimálně sedmi zvířatům.¹⁸⁸

Naplní-li pachatel základní skutkovou podstatu uvedenou v § 303 odst. 1 TrZ, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. v případě, že pachatel způsobí činem uvedeným v odst. 1

---

¹⁸⁴ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2365.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 2365.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 2365.

¹⁸⁷ DRAŠTÍK, Antonín; FREMR, Robert; DURDÍK, Tomáš; RŮŽIČKA, Miroslav; SOTOLÁŘ, Alexander. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 2488-2489.

¹⁸⁸ § 303 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

smrt nebo trvalé následky na zdraví většímu počtu zvířat, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.¹⁸⁹

Je možný jednočinný souběh s trestným činem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220, popřípadě § 221 TrZ či s trestným činem šíření nakažlivé nemoci podle § 306 TrZ.

Jednočinný souběh pak není možný s trestným činem týrání zvířat podle § 302 TrZ a s trestným činem chovu v nevhodných podmínkách podle § 302a TrZ.

3.5.4 Trestný čin pytláctví (§ 304)

Objektem trestného činu pytláctví je ochrana přírody představovaná volně žijící zvěří a rybami. Druhotným objektem je do jisté míry ochrana poskytována i právu myslivosti a výkonu rybářského práva.¹⁹⁰ Hmotným předmětem útoku je zvěř nebo ryby.

Objektivní stránka předpokládá několik alternativně stanovených způsobů jednání, přičemž ke vzniku trestní odpovědnosti postačí naplnění jedné z uvedených alternativ, a to:

- neoprávněný lov zvěře nebo ryb v hodnotě nikoli nepatrné
- ukrytí, převedení na sebe nebo jiného či přechovávání neoprávněně ulovené zvěře nebo ryb v hodnotě nikoli nepatrné.¹⁹¹

Jednání pachatele bude mít zpravidla formu konání. v případě, kdy má pachatel tzv. zvláštní povinnost konat podle § 112 TrZ, může jeho jednání spočívat i v opomenutí. Bude se jednat například o situaci, kdy osoba ustanovená do funkce rybářské strážné nesplní některou z povinností podle § 16 RybZ, a tím umožní pachateli neoprávněný lov.¹⁹²

K definici zvěře viz výše v kapitole 1.

---

¹⁸⁹ § 303 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁹⁰ DRAŠTÍK, Antonín; FREMR, Robert; DURDÍK, Tomáš; RŮŽIČKA, Miroslav; SOTOLÁŘ, Alexander. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 2491.

¹⁹¹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2368.

¹⁹² Tamtéž, s. 2368.

Neoprávněným lovem zvěře a ryb se pak rozumí činnost směřující k ulovení zvěře nebo ryby. Lov nemusí být nutně spojen s usmrcením zvěře či ryby, může se jednat i o odchyt živého zvířete.¹⁹³

Z hlediska objektivní stránky k dokonání tohoto trestného činu postačí, pokud pachatel předmětná zvířata pouze loví, není nutné, aby je skutečně ulovil. K neoprávněnému lovu zvířat dochází v případě, že je loví člověk, který k této činnosti nemá potřebné povolení nebo k tomu není povolán. Pod pojem *lov* spadá nejenom jakákoliv činnost, která vede ke skolení nebo chycení zvířat, ale i činnost, která směřuje k jejich vyhledávání za účelem odchytu či odstřelu. z hlediska naplnění skutkové podstaty není rozhodující, zda se pachatel dostal se zvířetem do kontaktu či zda se vůbec zvířata na daném území nacházela.¹⁹⁴ Tato skutková podstata se do jisté míry kryje se skutkovou podstatou trestného činu podílnictví (§ 214 TrZ), protože trestný čin pytláctví zahrnuje i takové jednání, kdy pachatel ukryje (znemožní odhalení nebo zjištění toho, kdo je ulovil), na sebe nebo jiného převede nebo přechovává (pachatel je má ve své moci) neoprávněně ulovená zvířata.¹⁹⁵

Osoba, která ukryje, převede na sebe nebo jiného nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, musí být odlišná od pachatele, spolupachatele nebo účastníka na trestném činu pytláctví spáchaného formou neoprávněného lovu zvěře nebo ryb v hodnotě nikoli nepatrné.¹⁹⁶

Hodnota nikoli nepatrná je podle § 138 odst. 1 TrZ taková hodnota, která dosahuje částky nejméně 10 000 Kč.¹⁹⁷ Hodnota jednotlivých druhů zvěře se určuje podle Sazebníku minimálních hodnot upytláčené zvěře podle druhu, pohlaví a věku, hodnota jednotlivých druhů ryb je stanovena v Sazebníku pro stanovení hodnoty ryb ulovených při neoprávněném lovu v rybářských revírech a v rybníkářství.¹⁹⁸

Trestný čin pytláctví lze spáchat výhradně úmyslně. Úmysl pachatele se musí vztahovat i na hodnotu zvěře či ryb, přičemž postačí, že je pachatel

---

¹⁹³ Tamtéž, s. 2368.

¹⁹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 7. vydání. Praha: Leges, 2017. Glosátor, s. 452–453.

¹⁹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: Zvláštní část (§ 140–421): Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 3022.

¹⁹⁶ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2368.

¹⁹⁷ § 138 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁹⁸ Konkrétní reálnou hodnotu určuje u zvěře i u ryb soudní znalec.

s takovou okolností srozuměn.¹⁹⁹ Není ovšem nutné, aby pachatel jednal s úmyslem si zvířata nechat, může je klidně ponechat na místě či je pustit zpět do volné přírody.²⁰⁰

Subjekt je zde vymezen opět pouze obecně slovem „kdo“. Pachatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba.²⁰¹

Za naplnění základní skutkové podstaty trestného činu pytláctví může být pachateli uložen trest odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti či propadnutí věci.

Ve druhém odstavci je zakotvena kvalifikovaná skutková podstata. Přísnější trestní sazba, tedy trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let, peněžitý trest nebo propadnutí věci hrozí tomu, kdo spáchá tento trestný čin jako člen organizované skupiny. Z hlediska zavinění je vyžadován úmysl. Další okolností, která podmiňuje uložení přísnější sazby, je situace, kdy pachatel pro sebe nebo pro jiného získá tímto trestným činem větší prospěch. Větší prospěch je v souladu s § 138 odst. 1,2 TrZ nejméně 50 000 Kč. Prospěch může být jak materiální, tak nemateriální povahy. Pokud jde o zavinění, vycházíme z § 17 písm. a) TrZ, postačí tedy pouze nedbalost.

Třetím případem je situace, kdy takový čin spáchá pachatel jako osoba, která je povinna chránit životní prostředí, přičemž tato povinnost vyplývá z pracovního, služebního nebo funkčního postavení, případně z jiného právního vztahu. Povinnost tedy může vyplývat ze zákona (například u myslivecké strážce), nebo ze smlouvy.

K naplnění skutkové podstaty stačí pouze nedbalost (§ 17 písm. b) TrZ).

Předposledním případem je situace, kdy pachatel spáchá čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení.²⁰² Zvlášť zavrženíhodný způsob je takový způsob, který působí zvířeti nadměrné utrpení. Jedná se o způsoby lovu, které jsou zákonem zakázány,²⁰³ jako například lov do ok nebo o chytání ryb s pomocí otravných látek. K hromadně účinnému

---

¹⁹⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2369.

²⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: Zvláštní část (§ 140–421): Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 3022.

²⁰¹ § 7 zákona č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

²⁰² Doba hájení je období, ve kterém je zakázán odchyt či odstřel zvěře, ryb a dalších živočichů (např. raků). Doba hájení je většinou totožná s dobou rozmnožování těchto zvířat.

²⁰³ § 45 zákona č. 449/2001 Sb. a § 13 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážce a ochraně mořských rybolovných zdrojů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 31. 1. 2020].

způsobu lovu dochází s použitím jedu či elektrického proudu. K době hájení lze zmínit, že zvíře lze lovit pouze v době lovu a lovit lze pouze zvíře, které není v době hájení. z hlediska zavinění stačí též pouze nedbalost (§ 17 písm. b) TrZ).

Posledním případem je speciální recidiva, tedy situace, kdy byl pachatel za tento trestný čin v posledních třech letech odsouzen (není třeba, aby došlo k výkonu trestu) nebo potrestán (podrobně k této podmínce u trestného činu týrání zvířat).²⁰⁴

Jednočinný souběh trestného činu pytláctví je možný s trestným činem krádeže podle § 205 TrZ,²⁰⁵ s trestným činem poškození věci podle § 228 TrZ či s trestným činem týrání zvířat podle § 302 TrZ.

Naopak je vyloučen jednočinný souběh trestného činu pytláctví s trestným činem legalizace výkonů z trestné činnosti podle § 216 TrZ, neboť trestný čin je vůči němu ve vztahu speciality.

3.6 Aktuální statistiky týkající se trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ

Pro přiblížení rozhodovací praxe soudů v oblasti týrání zvířat níže uvádím některé statistické údaje. V tabulce je pracováno s léty 2016 až 2020. První tabulka ukazuje, kolik pachatelů trestného činu týrání zvířat dle § 302 TrZ bylo ze jednotlivé roky odsouzeno a jaké tresty byly pachatelům ukládány. V tabulce jsou zohledněny všechny skutkové podstaty § 302 TrZ. Do statistických údajů pak nejsou započteny případy souběhu § 302 TrZ s jinými trestnými činy. Druhá tabulka znázorňuje délku trestů odnětí svobody uložených za trestný čin dle § 302 TrZ, a to jak podmíněných, tak nepodmíněných.²⁰⁶

---

²⁰⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II: Zvláštní část (§ 140–421): Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 3023–3024.

²⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. listopadu 2016, sp. zn. 6 Tdo 1437/2016.

²⁰⁶ Data z roku 2016 až 2020 jsou vzata z aplikace jaktrestame.cz. Dostupné na: JakTrestame.cz. *Aplikace jaktrestame.cz*. [online]. [cit. 18. února 2022]. Dostupné na: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here.

Týrání zvířat (302 TrZ)	2016	2017	2018	2019	2020
Nepodmíněný trest OS do 12 m	0	1	1	0	1
Nepodmíněný trest OS nad 12 m	4	1	0	1	0
Podmíněný trest OS do 6 m	6	5	3	6	2
Podmíněný trest OS do 6 až 12 m	12	12	16	15	16
Podmíněný trest OS nad 12 m	2	2	5	4	2

Týrání zvířat (302 TrZ)	2016	2017	2018	2019	2020
Počet odsouzených	26	22	31	36	29
Nepodmíněný trest	4	2	1	1	1
Podmíněný trest	18	18	20	22	18
Podmíněný trest OS s dohledem	2	1	4	3	4
Obecně prospěšné práce	1	1	3	3	1
Peněžitý trest	1	0	3	7	4
Zákaz činnosti	0	0	0	0	0

Z tabulek je zřejmé, že soudy nejčastěji za trestné činy podle § 302 TrZ ukládají podmíněné tresty odnětí svobody, případně peněžitě tresty či obecně prospěšné práce, přičemž nepodmíněný trest odnětí svobody je ukládán zcela výjimečně. Z druhé tabulky vyplývá, že podmíněný trest odnětí svobody je ve většině případů ukládán na dobu od mezi 6 až 12 měsíci.

3.7 Odpovědnost právnických osob

S účinností od 1. ledna 2012 byla do českého právního řádu zavedena zásadní změna, pokud jde o typ pachatelů kriminálních deliktů, tedy pro český

právní řád tehdy nový subjekt trestné činnosti, a to trestní odpovědnost právnických osob. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, rozšířil původní úpravu, podle které mohly být subjektem trestné činnosti pouze fyzické osoby.²⁰⁷

Před novelou trestního zákoníku zákonem č. 183/2016 Sb., bylo znění § 7 ZTOPO koncipováno jako taxativní výčet trestných činů, kterých se mohla právnická osoba dopustit jako pachatel a být za ně trestně odpovědná. Před touto novelou se tedy právnická osoba nemohla dopustit trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ a trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 TrZ, ale naopak se mohla dopustit trestných činů podle § 299 a § 300 TrZ. Tato předešlá úprava byla odbornou veřejností značně kritizována.²⁰⁸

Zákon č. 114/2020 Sb. novelizoval stejně jako trestní zákoník, i ZTOPO. Do výčtu trestů v § 15 písm. f) ZTOPO pak zakotvil nový druh trestu, a to trest zákazu držení a chovu zvířat, a v nově vloženém § 20a ZTOPO stanovil podmínky jeho uložení právnické osobě. Podle citovaného § 20a ZTOPO soud může uložit právnické osobě trest zákazu držení a chovu zvířat až na dvacet let, byl-li trestný čin spáchán v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře.²⁰⁹ Trest zákazu držení a chovu zvířat je jedním z pěti trestů, které je možné uložit jak osobě fyzické, tak osobě právnické. Trestní zákoník zakotvuje tento trest v § 74a a 74b.

Jak vyplývá z povahy zákazových trestů, jedná se také o dočasný trest (trest je možné uložit na jeden rok až dvacet let), stejně jako trest zákazu činnosti, zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži a zákazu přijímání dotací a subvencí. Podle Jelínka by se uložení trestu zákazu držení a chovu zvířat na delší dobu fakticky rovnalo svými důsledky uložení trestu zrušení právnické osoby podle § 16 ZTOPO.²¹⁰ Konkrétní výměru trestu podle § 20a ZTOPO pak stanoví soud podle obecných zásad pro ukládání trestů právnickým osobám (srov. § 14 ZTOPO).

---

²⁰⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 410.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 411.

²⁰⁹ § 15, § 20 a § 20a zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

²¹⁰ JELÍNEK, Jiří. *K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla*, Bulletin advokacie 6/2020, s. 46.

3.8 Novela trestního zákoníku zákonem č 114/2020 Sb.

Dne 3. března 2020 byla publikována částka 43 Sbírky zákonů ČR, která obsahovala, mimo jiné, zákon č. 114/2020 Sb., který mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním a také zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Zákon č. 114/2020 Sb., nabyl účinnosti prvním dnem 1. června 2020. Návrh zákona nebyl návrhem vládním, ale jednalo se o poslaneckou iniciativu napříč politickým spektrem. Zákon přinesl několik velmi významných změn zejména v oblasti se trestního práva hmotného.

Mezi nejvýznamnější změny můžeme zahrnout zavedení nového trestu zákazu držení a chovu zvířat, který lze uložit jak fyzické, tak právnické osobě. Dále došlo k citelnému zpřísnění trestních sazeb u trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ, a především byla zakotvena zcela nová skutková podstata – trestný čin chov zvířat v nevhodných podmínkách podle § 302a TrZ. Hlavní myšlenkou nové přísnější právní úpravy ochrany zvířat je tzv. proces dereifikace („odvěcnění“), kdy se mění pohled a přístup ke zvířatům z dřívějšího pojetí zvířete jakožto věci k pojetí modernímu, ve kterém je zvíře vnímáno jako živý tvor pociťující bolest a utrpení. K tomuto modernímu pojetí se hlásí již ZOZPT, kdy hlavní myšlenku zvířat jakožto živých tvorů uvádí v preambuli na samém začátku zákonného textu. Nutno dodat, že s touto novelou se neztotožňují všichni zástupci odborné veřejnosti, když zaznívaly kritické názory na zpřísnění trestních sankcí v oblasti týrání zvířat zejména v porovnání s trestními sazbami trestných činů proti životu a zdraví člověka.

Dalším cílem a důvodem přijetí nové právní úpravy v této oblasti je snaha umožnit postihování fenoménu množíren, kde jsou zvířata často chována a rozmnožována v nevhodných až krutých podmínkách. Právní úprava před novelou trestání pachatelů provozujících množírny neumožňovala, ledaže jednání pachatele naplňovalo znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 302 TrZ, tj. týrání zvířat. Dle statistických údajů existují v současné době pouze dvě ilegálně obchodované komodity, které jsou výnosnější než obchod s živými zvířaty. Těmito komoditami jsou drogy a zbraně. V oblasti nelegálního exportu štěňat do Evropy,

zaujímá, Česká republika v této oblasti přední místa mezi evropskými zeměmi.²¹¹ Vzhledem k již zmiňované výnosnosti této činnosti se nelze divit, že se touto cestou vydává stále více pachatelů, kteří vedeni vidinou snadno dosažitelných zisků často chovají a množí zvířata ve zcela nevhodných podmínkách. v souvislosti s chovem v nevhodných podmínkách dochází také k porušování právních norem upravujících očkování zvířat, norem týkajících se povinných dokladů či norem stanovujících, jak staré mládě může být odebráno matce za účelem obchodu.²¹²

Zákonem č. 114/2020 Sb., byl rozšířen výčet trestů uvedený v § 52 odst. 1 TrZ o trest zákazu chovu a držení zvířat. Důvodem pro zavedení tohoto nového trestu je především nemožnost ukládání trestu zákazu činnosti pachatelům, kteří se trestné činnosti dopustili v souvislosti s držením nebo chovem zvířete či péčí o něj. Dle § 73 odst. 3 TrZ spočívá trest zákazu činnosti v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce nebo takové činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis. Pokud tedy není chov zvířat pachatelovým zaměstnáním či podnikatelskou činností vyžadující určité oprávnění či povolení, což v drtivé většině případů není, nelze za takové jednání trest zákazu činnosti pachateli uložit.²¹³

Například pokud pachatel surově utýrá zvíře, avšak jeho povoláním či živností není chov zvířat, nelze takovému pachateli žádnými právními prostředky zakázat chov a držení zvířat. Nic tedy nebrání takovým pachatelům, aby v týrání a trýznění zvířat nadále pokračovali, kdy u pachatelů s takovouto minulostí je opakování takového jednání velmi pravděpodobné. Trestem propadnutí věci nelze postihovat ani osoby týrající zvířata, a to přesto, že s ohledem na § 134 TrZ lze na zvířata pohlížet jako na věci. Problematické je v tomto případě znění § 70 TrZ,

---

²¹¹ Podle vyjádření poslankyně Markéty Pekarové Adamové v jejím úvodním slovu, které v Poslanecké sněmovně pronesla jménem skupiny navrhovatelů zákona, „*podle dostupných statistických údajů představují živá zvířata třetí nejvýnosnější ‚komoditu‘, s níž je nelegálně obchodováno vedle drog a zbraní. Česká republika zaujímá v rámci evropských zemí bohužel přední příčky, pokud jde o nelegální export štěňat do Evropy. Vedeni touhou po zisku někteří chovatelé zcela rezignují na zajištění přiměřených podmínek pro rozmnožování zvířat a následnou péči o ně. Velice často dochází také k porušování norem, které stanoví, jak staré mládě může být odebráno matce, či norem týkajících se očkování nebo povinných dokladů*“, viz stenografický záznam z jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dne 12. 2. 2019 – dostupné na https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/026schuz/26_9.html#q1343 [zobrazeno 13. 4. 2020].

²¹² Důvodová zpráva k zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 6.

²¹³ Důvodová zpráva k zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s. 8.

kde je uvedeno, že propadnutí věci lze uložit pouze ve vztahu k věci, kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj. Zvíře však zpravidla nelze považovat za věc získanou trestným činem, ani za odměnu z trestného činu. I kdyby však nějakým způsobem došlo k propadnutí zvířete jakožto věci, toto neznemožňuje pachateli pořídit si v budoucnu zvíře nové a toto týrat či množit v nevhodných podmínkách. v rámci Evropy se rozhodně nejedná o nějakou zvláštnost, neboť podobné sankce zakazující držení a chov zvířat nalezneme například v právním řádu Spolkové republiky Německo, Estonska či Polska.²¹⁴

Zákonodárce dále přijal mezi § 74 a § 75 TrZ dvě nová ustanovení, a to § 74a a § 74b. Ustanovení § 74a nadepsané *Zákaz držení a chovu zvířat* umožnilo v odst.1 soudům ukládat trest zákazu držení a chovu zvířat až na deset let v případech, kdy se pachatel dopustil trestného činu v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře. v odstavci 2 jsou stanoveny podmínky, za nichž lze trest zákazu držení a chovu zvířat uložit jako trest samostatný. V závěrečném třetím odstavci je pak zakotveno, že tento trest spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje držet, chovat a pečovat o zvíře, a to neohledně na druh zvířete. V ustanovení § 74b TrZ je následně upraven výkon trestu zákazu držení a chovu zvířat, a to zejména započítávání doby výkonu trestu a fikce neodsouzení v případě vykonání tohoto trestu.²¹⁵

S ohledem na povahu nově zavedeného trestu zákazu držení a chovu zvířat došlo také k vložení nového písmene f) do § 337 odst. 1 TrZ, tj. trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, kdy bylo nově zakotveno držení a chov zvířat v rozporu s uloženým trestem zákazu držení a chovu zvířat jakožto maření výkonu úředního rozhodnutí.²¹⁶

3.9 Zhodnocení právní úpravy

Za jeden z největších problémů v České republice považují omezené právní možnosti v boji proti činnosti množičů. Jako problém vnímám nejenom nedostatek nástrojů trestního práva k boji proti nim, i přes novelu zákonem č. 114/2020, kterou byl zakotven nový trestný čin podle § 302a TrZ chov v nevhodných podmínkách,

---

²¹⁴ Tamtéž, s. 8.

²¹⁵ § 74 a § 75 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

²¹⁶ Čl. I zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

ale i nečinnost příslušných úřadů, které při odhalování případů týrání zvířat a činnosti nelegálních množíren často selhávají. V praxi se to může projevat tak, že než úřady proti nevhodnému zacházení se zvířaty zasáhnou, veterinární lékař musí zvíře kvůli zbídačenému stavu utratit, nebo na následky samo uhyne. Za naprosto neúčinnou pak vnímám i spolupráci příslušných úřadů, která ve většině případů nefunguje vůbec či se jedná o časově náročný proces. Jako účelné vyřešení tohoto problému vidím zavedení nového úřadu, který byl navrhován již dříve, a to modifikaci úřadu veřejného ochránce práv, který by se zabýval ochranou práv zvířat.²¹⁷ V praxi by tento úřad mohl fungovat tak, že by přijímal podněty od veřejnosti, a dohlížel na činnost příslušných úřadů a orgánů činných v trestním řízení.²¹⁸ Situaci okolo množíren se snaží eliminovat a případně poskytnout následnou pomoc zuboženým zvířatům i různé spolky na ochranu zvířat, jako např. Pet Heroes, Tlapky na cestě, z.s. Tyto spolky však nedisponují žádnou pravomocí, a tudíž mohou na případy pouze upozornit širší veřejnost, apelovat na politiky, ale z hlediska zvýšení efektivnosti ochrany zvířat svou činností příliš přispět nedokážou.

Domnívám se, že z kriminologického hlediska je nutné zlepšit prevenci v souvislosti s pácháním této trestné činnosti. Dle mého názoru je třeba rozšířit povědomí o trestné činnosti páchané na zvířatech mezi co nejširší veřejnost, například prostřednictvím školní výuky. Velká část populace má díky moderní době a výrazné míře užívání sociálních sítí přehled o těch nejznámějších případech týrání, ovšem málokdo ví, jak by se měl v případě, kdy je svědkem nevhodného zacházení se zvířetem správně zachovat, kde a jak by měl nahlásit podezření z týrání zvířat či zanedbání jejich péče.²¹⁹ Málokdo má vědomost o tom, zda může nebo nemůže během vysokých venkovních teplot rozbít okýnko u zaparkovaného auta, pokud v něm vidí zvíře, které tam majitel nechal nedbaje na riziko trvalých

---

²¹⁷ Veřejný ochránce práv zvířat je zaveden např. v rakouské právní úpravě, viz blíže kapitola 4.

²¹⁸ Zastáncem zavedení tohoto úřadu byl například i Jiří Pospíšil, europoslanec a předseda TOP 09, který k tomuto řekl: „*Spolupráce českých úřadů často nefunguje, nebo ne dost rychle. Řešením by mohlo být zřízení institutu zvířecího ombudsmana, který by na orgány státní správy dohlížel.*“ Tento nápad podpořily i další politické strany. Více k tomuto viz https://www.denik.cz/z_domova/tyranych-zvirat-pribyva-za-vedme-ombudsmana-chteji-politici-i-spolky-20180514.html.

²¹⁹ Mnoho internetových stránek poskytuje formuláře, které slouží k nahlášení podezření na týrání zvířat virtuálním způsobem. Zde je nutné uvést, o jakou věc jde, podrobněji popsat danou situaci, které byl člověk svědkem, uvést identifikaci ohlašovatele a podezřelého. Užitečné je připojit k hlášení i důkazy. Takovýto formulář je dostupný například z <https://alan.dog-point.cz/nahlaseni-tyrani-zvirat/>. Týrání zvířat je možné nahlásit i Policii České republiky nebo organizačnímu útvaru Státní veterinární správy.

zdravotních následků či smrti. Je tak důležité zaměřit se jak na osvětu o těchto trestných činech, tak na osvětu, jak by mělo být o zvířata správně a důsledně pečováno.

Jako velmi podstatné také vnímám nutnost zkoumat pachatele trestné činnosti, zejména zaměřit se na sociální a rodinnou situaci, ve které pachatel vyrůstal, zda měl v minulosti nějaké traumatické zážitky a jaký motiv je vedl ke spáchání daného činu. Souvislostí mezi trestnou činností páchanou na zvířatech a trestnou činností páchanou vůči člověku se ostatně zabývala již odborná literatura.²²⁰ Zvířata zkrátka nemají účinné prostředky, jak se bránit, nemohou o svém strádání nikoho informovat, nedisponují v podstatě ničím, co by je ochránilo. Právě tyto aspekty by měly být pro orgány činné v trestním řízení velikým impulsem k tomu, aby o pachatelích této trestné činnosti získávaly více informací. Důraz je potřeba klást na objektivní zjišťování příčin a také na zlepšení prevence páchaní takovýchto trestných činů. s pomocí poznatků, které by byly v těchto oblastech zjištěny, by dle mého názoru bylo poté možné účinněji regulovat kriminalitu ve společnosti a věřím, že tak i snížit počet týraných zvířat.

---

²²⁰ K tomu například BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009. s. 256.; VANDROVCOVÁ, Tereza. *Zvíře jako pokusný objekt: sociologická reflexe*. Praha: Triton, 2011. s. 138.; ASCIONE, Frank. R. Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. *Journal of Emotional Abuse*, 1998, č. 1, s. 119-133.; K tomu blíže i například případ Luka Woodhama v BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009. s 173. Další studie v témže s. 175-176, jmenovitě vrazi, kteří se dopustili i týrání zvířat s. 179-180.

4. Aktuální otázky v rámci ochrany zvířat

Jako cíl této kapitoly jsem si stanovila vynést z pozadí množíren další problematrické otázky, které jsou pro ochranu zvířat neméně významné. Domnívám se, že by se odborná i širší veřejnost měla zamyslet nad tím, zda některé tyto otázky nelze vyřešit jednou provždy, zdali nepatří do minulosti a zda jsou takovéto instituty, jako testování na zvířatech, v moderní době vůbec potřebné a nenahraditelné. Zaměřuji se zde především na cirkusy, kožešinové farmy, klecové chovy a testování na zvířatech.

4.1 Cirkusy

V současnosti je velmi diskutované téma cirkusů a zvířat v nich vystupujících. Nezisková organizace Svoboda zvířat vedla kampaň Cirkusy bez zvířat, jejímž cílem bylo prosadit zákaz využívání všech druhů divokých zvířat v cirkusech.²²¹ Současná právní úprava zakazuje v cirkusech využívat jen některé nově narozené druhy volně žijících zvířat, konkrétně nově narozené primáty, ploutvonožce, kytovce, vyjma delfinovitých²²², nosorožce, hrochy nebo žirafy.²²³ Jisté omezení dále obsahuje § 14a odst. 2 ZOZPT, dle kterého volně žijící zvířata musí být chována a jejich drezúra musí být prováděna s ohledem na druh a věkovou kategorii nebo hmotnost a další specifické podmínky nároků na jejich ochranu podle podmínek pro chov a drezúru stanovených prováděcím právním předpisem. Tímto předpisem je vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezury.

ZOZPT zakazuje využívání nově narozených slonů a delfinů v cirkusech, dále obsahuje ustanovení týkající se ochrany vybraných druhů šelem a lidoopů, nikoli však zákaz je v cirkuse využívat a vymezuje zakázané činnosti s nimi.²²⁴

Podle veterinární lékařky a bývalé veterinární inspektorky Krajské veterinární správy Kabrhelové, která kontrolovala cirkusy, jsou cirkusy problematrické například kvůli jejich častému přemísťování: „*Při přemísťování*

---

²²¹ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Proč cirkusy bez zvířat?* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>>.

²²² Např. kosatka dravá, delfin skákavý, běluha.

²²³ § 14a odst. 1 písm. b) zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁴ § 14a zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

cirkusů bývají zvířata ustájena několik dní ve stísněných prostorách přepravních vozů, protože část klecí je využívána pro přepravu technických zařízení cirkusu např. židlí, laviček, konstrukcí venkovních výběhů apod. Vozy pro zvířata nejsou vybaveny automatickými napájecími systémy, takže vzniká podezření nedostatečného napájení. Protože přepravní prostory zvířat nejsou ani klimatizovány, za horkých letních dnů může docházet i k přehřátí zvířat. A tento náročný způsob přepravy cirkusová zvířata absolvují i několikrát do měsíce. Při přesunech však není možné cirkus zkontrolovat, protože není známo, kde se nachází.“²²⁵

Úplný zákaz využívání divokých zvířat v cirkusech přitom již přijalo 15 evropských států,²²⁶ a zákaz využívání všech druhů volně žijících zvířat v cirkusech má 12 evropských států.²²⁷ Na Slovensku je od 1. listopadu 2019 účinná vyhláška zakazující využívat v cirkusech šelmy (s výjimkou psů, koček a fretek), primáty, slony, hrochy, nosorožce, delfíny a žirafy.²²⁸

Asi největším průkopníkem opuštění od využívání divokých zvířat je německý cirkus Roncalli, který přestal využívat divoká zvířata úplně, a to díky moderní technice. Tento cirkus ve svých představení užívá holografických zvířat namísto těch živých a dokázal tak, že skvělou cirkusovou show můžete předvést i bez živých zvířat.²²⁹

Biolog Stanislav Komárek vyslovil názor, že: *„Držení nedomestikovaných zvířat, zvláště např. velkých šelem, v úzkých prostorách kočovných vozů a v některých případech i zcela nevybíravé metody drezúry jsou vážným*

---

²²⁵ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Proč cirkusy bez zvířat?* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>>.

²²⁶ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Proč cirkusy bez zvířat?* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>>.

²²⁷ Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. *Stejně zvíře, různá pravidla. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 21. 5. 2018.* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/20>>.

²²⁸ Příloha k vyhlášce č. 350/2019 Z. z., vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat'a na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za účelom verejného vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia. [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-350>>.

²²⁹ Nerdist. *German circus use holograms instead od live animals.* Dostupné na: <https://nerdist.com/article/german-circus-hologram-animals/>.

*prohřeškem v adekvátním zacházení s těmito živočichy, označitelným bezesporu za týrání.*²³⁰

Na základě výše uvedeného, se domnívám, že Česká republika by k této otázce měla přistoupit stejně civilizovaně a s optikou moderní společnosti jako jiné evropské země a zakázat využívání všech druhů volně žijících zvířat v cirkusech.

4.2 Klecové chovy

Problematika klecových chovů rezonuje společností již dlouhá léta. Na úrovni českého právního řádu a toho evropského se ale skutečně začalo něco dít až v nedávné době, a to především díky občanské iniciativě.

Přibližně 67 % komerčních velkochovů v České republice využívá klecovou technologii, což představuje cca 5 milionu nosnic zavřených v kleci. V roce 1999 přijala Rada EU směrnici 1999/74/ES, která od 1.1.2012 zakazuje chov nosnic v konvenčních bateriových neobohacených klecích ve všech zemích EU. Mimo EU se ale stále běžně používají.²³¹

V klecích žijí nejen slepice, ale králíci, prasata, husy, kachny a další zvířata. Mediální záběry z klecových chovů nosnic jsou ale nejspíše ty nejvíce znepokojující.

V konvenčních neobohacených klecových chovech, které jsou v České republice zakázány od roku 2012, jsou nosnice natěsnané v holých klecích s životním prostorem cca formátu papíru A4. Klece jsou uloženy v dlouhých řadách v minimálně třech patrech nad sebou, v tzv. bateriích. Baterie jsou umístěné v halách s umělým intenzivním osvětlením, které svítí až 17 hodin denně, protože světlo podporuje snášení vajec. Zde žijí slepice něco málo přes rok, krmí se medikovanými krmnými směsmi a za celý život nespátí přirozené světlo či trávu. Nemají možnost rozvíjet žádnou ze svých přirozených potřeb, jako je hrabání, klovaní, hnízdění nebo protřepávání křídel a čištění peří. Po jednom snáškovém období se celá hala vyskladní a slepice se převezou na jatka. Během této manipulace

---

²³⁰ COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2, s. 121. [online],

²³¹ Slepice v nouzi. Velkochovy. Jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými způsoby chovu nosnic? Dostupné na: <https://www.slepicevnouzi.cz/velkochovy>.

mnohé z nich utrpí zlomeniny kostí, které jsou velmi křehké kvůli nucenému nedostatku pohybu a vyčerpání uměle prodlužovaným snáškovým obdobím.²³²

V tzv. obohacených klecích má každá nosnice o 50 cm² (plocha třech krabiček zápalek) prostoru více oproti klecím neobohaceným. Celkem má pro sebe jedna slepice cca 750 cm² (o něco málo větší plocha, než je velikost papíru A4). Kromě toho je v obohacených klecích malý prostor pro popelení, hnízdění a hřadování. Bohužel jde pouze o "kosmetické" úpravy, které nosnicím nepřinášejí skutečnou změnu k lepšímu. Slepice chodí po drátěné podlážce, hnízdo je jen prostor oddělený plastovým závěsem, slepice má pro sebe pouze 15 cm délky hřadu.²³³

Dne 1. února 2021 vešla v platnost novela ZOZPT č. 501/2020 Sb., která zakotvila zákaz klecových chovů nosnic, a to včetně obohacených klecových systémů.²³⁴ Konec těchto chovů by měl nastat v roce 2027. Sněmovna zákaz schválila poměrně těsně hlasy 53 ze 101 přítomných poslanců.

Zastánci zákazu argumentovali tím, že nosnice v klecích mají nevyhovující podmínky. Uváděli, že lidé už sami dávají přednost vejcím od nosnic v halách nebo z volných chovů a že obchodní řetězce se tomu přizpůsobují. Odpůrci zase poukazovali na to, že zákaz poškodí české chovatele vůči ostatním v EU a umožní dovoz levných vajec zejména z Polska a Pobaltí. „Vystavili jste Českou republiku velikánskému tlaku na dovozy vajec a likvidujete české výrobce. To je všechno, co jste dokázali,“ uvedl Toman na adresu prosazovatelů zákazu klecového chovu do sedmi let. Na návrh Moniky Jarošové (SPD) poslanci zdvojnásobili až na jeden milion korun pokuty za týrání zvířat v návaznosti na zpřísnění trestů vězení za tyto zločiny. Minimální pokuta za týrání zvířat v tzv. množímách se stanovila na návrh poslance ANO Davida Pražáka na 5000 korun a 10 000 korun podle míry provinění.²³⁵

Změny by mohly přijít i na úrovni Evropské unie, neboť Evropský parlament téměř jednomyslně odhlasoval usnesení, kterým vyzval Evropskou komisi, aby právě do roku 2027 zakázala klecový chov hospodářských zvířat v celé

---

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ § 12h zákona č. 246/1992 Sb., zákon na ochranu zvířat proti týrání.

²³⁵ Klecové chovy v ČR skončí do roku 2027, rozhodli poslanci. Ze dne 16. září 2020, dostupné na: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/klecove-chovy-slepice-v-cr-skonci-od-roku-2027-rozhodli-poslanci-120071>.

EU. Usnesení požaduje, aby Evropská komise zrevidovala zastaralou směrnici EU 98/58/ES o hospodářských zvířatech s cílem postupně odstranit ke zvířatům kruté klecové systémy.

V současné době jsou v EU nosnice a králíci zavíráni do klecí, kde mají životní prostor o velikosti listu papíru A4. Dospělé prasnice musí téměř polovinu každého roku trávit v koticích, kde se nemohou ani otočit. Také telata, husy, kachny a křepelky jsou zavírány do klecí a boxů, což jim znemožňuje základní přirozené chování.²³⁶

Některé občanské iniciativy si kladou za cíl zakázat na celém území Evropské unie klecový chov všech hospodářských zvířat, nejenom slepic. v České republice jsou v současné době chovány v klecích přibližně tři čtvrtiny zvířat, což je výrazný rozdíl například oproti sousednímu Rakousku, kde žijí v klecích pouze 3 % veškerých hospodářských zvířat.²³⁷ v současné době však u nás nejsou připravovány novely, které by měly situaci změnit.

4.3 Pokusy na zvířatech

V zákoně na ochranu zvířat proti týrání je pokus definován v § 3 písm. t) ZOZPT jako: *jakékoli invazivní či neinvazivní použití zvířete pro pokusné nebo jiné vědecké účely se známým nebo neznámým výsledkem nebo pro vzdělávací účely, které může zvířeti způsobit bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození nejméně o intenzitě odpovídající vpichu jehly podle běžné veterinární praxe. Pokusem se rozumí rovněž jakýkoli způsob jednání, který má nebo může vést k tomu, že se zvíře narodí nebo vylíhne nebo že vznikne a je zachována geneticky modifikovaná linie zvířete v takovém stavu; usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání se za pokus nepovažuje.* Tato definice je v souladu s evropskou směrnicí o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.

Pojem pokusu tedy *a priori* předpokládá, že zvířeti bude nebo může být způsobena bolest, utrpení, strach, nebo trvalé poškození ve vyšší než specifikované

---

²³⁶ Evropská parlament drtivou většinou podpořil Konec doby klecové, ze dne 11. června 2021, dostupné: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/evropsky-parlament-drtivou-vetsinou-podporil-konec-doby-klecove>.

²³⁷ Jak se přibližujeme k bezklecové Evropě [online]. ciwf.cz. [cit. 25. 4. 2021]. Dostupné na: <https://www.ciwf.cz/nase-kampane/konec-doby-klecove/jak-se-priblizujeme-k-bezklecove-evrope/>.

míře.²³⁸ v § 4 odst. 2 písm. b) ZOZPT jsou vyňaty zákroky a činnosti, které jsou schválené projektem.²³⁹

Provádění pokusů na zvířatech je v současné době označováno za nezbytné zlo, a to i v právu evropském, konkrétně např. příslušná směrnice EU uvádí, že: „...používání živých zvířat je nadále nezbytné k ochraně zdraví lidí a zvířat a životního prostředí.“²⁴⁰ Otázkou ovšem zůstává, nakolik je evropská a česká právní úprava schopna ve vztahu k ochraně pokusných zvířat čelit tlakům farmaceutického a kosmetického lobby a zajistit, aby v praxi nezmátl zájem ekonomický.

K provádění pokusu na zvířatech musí být uděleno oprávnění, které poskytuje Ministerstvo zemědělství těm osobám, které splnily požadavky stanovené v § 15 ZOZPT.²⁴¹

Ustanovení § 18 ZOZPT proti týrání pak vymezuje přípustné a nepřípustné účely prováděných pokusů na zvířatech. Mezi přípustné můžeme řadit aplikovaný výzkum; vývoj, výroba, zkoušení kvality léčiv. Nepřípustnými jsou pak pokusy na vývoji zbraní nebo bojových látek.²⁴²

K testování kosmetiky na zvířatech je třeba říci, že zákaz se vztahuje toliko na účinky kosmetických prostředků z hlediska jejich snášenlivosti, ale ne na účinky zdravotní.²⁴³ V dnešní době lze relativně snadno ověřit, jaké kosmetické přípravky, jako jsou líčidla, šampóny atd., byly testovány na zvířatech nebo ne. Tyto informace poskytují různé organizace jako je PETA (People for the Ethical Treatment of Animals), na webových stránkách jako jsou: NETESTOVÁNO NA ZVÍŘATECH,²⁴⁴ ZVÍŘE V TÍSNI,²⁴⁵ CRUELTY-FREE KITTY,²⁴⁶ ETHICAL ELEPHANT.²⁴⁷ Některé mobilní aplikace umožňují na skenování QR kódu výrobku a sami vyhledají, zda byl výrobek testován na zvířatech či nikoli.²⁴⁸ Z

---

²³⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 364-365.

²³⁹ § 4 odst. 2 písm. b) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

²⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely, bod 10.

²⁴¹ K tomu blíže § 15 a následující zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

²⁴² K tomu blíže § 18 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

²⁴³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 368.

²⁴⁴ <https://www.netestovanonazviratech.cz/seznam-znacek-s-hcs-hhps-dostupnych-v-cr/>.

²⁴⁵ <https://zvirevtisni.org/netestovano-na-zviratech-seznam/>.

²⁴⁶ <https://www.crueltyfreekitty.com/companies-that-test-on-animals/>.

²⁴⁷ <https://ethicalelephant.com/brands-that-test-on-animals/>.

²⁴⁸ Mezi tyto aplikace patří např. Cruelty-Cutter, Bunny Free, Happy Bunny: Shop Cruelty-Free.

vlastních zkušeností pak musím dodat, že mnoho výrobků, které se pak pyšní označením „Vegan“ nebo „Vegan formula“, což je v dnešní době velmi populární označení, na zvířatech testováno bylo.

Počty použitých pokusných zvířat se v našich podmínkách podle statistik Ministerstva zemědělství od roku 1994 klesají. Zatímco v roce 1994 bylo pokusných zvířat 559 568, v roce 2014 to bylo 231 397, což je o 58% méně. Tento trend poklesu ovšem v současné době nepokračuje, neboť dle statistik bylo v roce 2020 se počet těchto zvířat vyšplhal na 240 222. Z grafů dostupných na stránkách Ministerstva zemědělství dále možné vyčíst, že od roku 2014 stoupá trend pokusů na rybách a klesá testování na laboratorních myších a jiných hlodavcích.²⁴⁹

V každém zařízení musí chovatelé, dodavatelé či uživatelé pokusných zvířat dodržovat a kontrolovat specifikované požadavky na péči o pokusná zvířata. Důležitým ustanovením je v tomto ohledu § 17a ZOZPT.

V jeho prvním odstavci nalezneme základních pět povinností, které musí chovatel, uživatel či dodavatel pokusných zvířat zajistit. Jedná se o:

- umístění, životní prostředí, krmivo, vodu a péče, odpovídající jejich zdravotnímu stavu a dobrým životním podmínkám;
- minimalizaci omezování zvířete v uspokojování fyziologických a etologických potřeb;
- každodenní kontrolu podmínek prostředí, v němž jsou zvířata chována, držena či používána;
- zajištění co nejrychlejšího odstranění zjištěných nedostatků či jiné než nezbytné bolesti, utrpení, strachu nebo trvalého poškození;
- přepravu zvířat v označených kontejnerech za vhodných podmínek.²⁵⁰

V odstavci druhém jsou stanoveny další podmínky péče o pokusná zvířata, především stran dodržování hygienických a bezpečnostních norem v zařízeních. Požadavky na zařízení, týkající se jeho vnitřních prostor a vybavení se zaměřují

---

²⁴⁹ Tyto údaje jsou dostupné z tabulek na stránkách Ministerstva zemědělství (www.eagri.cz), sekce ochrana zvířat, pokusná zvířata, tabulky a grafy. Konkrétní tabulky: https://eagri.cz/public/web/file/1454/EPZ_CZ94_20.pdf;
https://eagri.cz/public/web/file/1510/EPZ_CZ95_20gk_druhy.pdf.

²⁵⁰ § 17a zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

zejména na vhodnost pro konkrétní druhy pokusných zvířat, ale také na účelnost vzhledem k cíli snižování počtu použitých pokusných zvířat.

Pro detailní popis bližších podmínek péče o pokusná zvířata a jednotlivých aspektů prostoru a vybavení zařízení musíme opět do prováděcí vyhlášky č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat. v Příloze č. 6 nalezneme: „*Požadavky na prostory a vybavení zařízení, pokud jde o jejich funkci a obecné uspořádání, chovné prostory, prostory pro provádění obecných a specifických pokusů, provozní prostory, požadavky na prostředí a jeho kontrolu, pokud jde o větrání a teplotu, osvětlení, hluk, poplašné systémy*“²⁵¹. Například je zde zakotven požadavek na prostory vzhledem k potřebám pokusného zvířete, na ochranu před vstupem nepovolaných osob nebo vniknutím jiných zvířat či na údržbu prostor. Příloha č. 7 se zabývá velikostí a vybavení prostor s ohledem na jednotlivé druhy pokusných zvířat. u každého druhu pokusných zvířat mj. stanovuje tabulkou potřebnou velikost prostoru, ve kterém je zvíře chováno. V Příloze č. 8 jsou uvedeny zejména požadavky ohledně zdravotního stavu pokusných zvířat, jejich umístění, krmení a napájení, vybavení pro odpočinek a spánek a manipulaci s nimi.

Evropská unie ve své politice v oblasti *animal welfare* deklaruje, že hodlá směřovat k cíli postupného nahrazování používaných zvířat k experimentům alternativními metodami. Bod 10 směrnice č. 2010/63/EU k tomu například uvádí: „*Je žádoucí, aby používání zvířat k pokusům bylo nahrazeno metodami, při nichž živá zvířata používána nejsou...*“²⁵²

Domnívám se, že co se týče pokusů na zvířatech je situace v České republice a v Evropské unii, i přes velkou snahu zákonodárců, značně neutěšitelná a v tomto směru by bylo žádoucí přijetí rozsáhlé právní novelizace a vyvinutí většího nátlaku na snahu vědců, biologů a jiných odborníků pro nalezení alternativního a konečného řešení.

4.4 Kožešinové farmy

Snaha prosadit v České republice zákaz kožešinových farem vyšla z iniciativy Svobody zvířat, která tento boj započala před v roce 1999, a to kampaní *Proti srsti*.

---

²⁵¹ § 6 odst. 1 vyhlášky č. 419/2012 Sb.

²⁵² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely, bod 10.

Kýžené výsledky se dostavily v roce 2017, kdy Parlament ČR zákaz chovu kožešinových zvířat schválil.

Zákon je nejen odrazem intenzivní snahy ochránců zvířat, ale i mínění široké veřejnosti. Podle průzkumů veřejného mínění, které provedla agentura Focus, se pro zákaz kožešinových farem vyslovilo 83 % obyvatel České republiky.

Česká republika se tak zařadila po dlouhých letech snah na seznam zemí, kde jsou kožešinové farmy zakázány. Absolutní zákaz chovu kožešinových zvířat za účelem získání kožešin platí v současné době v osmi evropských zemích, jsou jimi Velká Británie, kde zákaz platí od podzimu roku 2000 (tedy o skoro 20 let dříve) a zakotvil ho zákon Fur Farming (Prohibition) Act 2000, jehož čl. 1 odst. 1 zní: „*Osoba se dopustí přestupku, pokud drží zvířata výhradně nebo primárně pro a) porážku pro hodnotu jeho kožešiny, nebo b) odchov zvířat za tímto účelem*“. Velmi podobné znění je v severoirském i skotském zákoně.

Nizozemí, chov zakázalo zákonem Wet verbod pelsdierhouderij, Rakousko zákonem Bundesgesetz über den Schutz der Tiere (BGBl. I Nr. 118/2004). Dále zákaz platí v Chorvatsku, Srbsku, Bosně a Hercegovině, Makedonii, jejíž zákon o ochraně a pohodě zvířat v čl. 4 odst. 14 (Закон за заштита и благосостојба на животните (Службен весник на РМ, бр. 149) dokonce zní „*Je zakázáno držet a chovat zvířata výhradně za účelem výroby kožešin, kůže či perť*“, což je ještě přísnější úprava než náš zákon. Neméně přísný zákaz nalezneme i ve slovinském zákoně na ochranu zvířat Zakon o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13) v čl. 15.

Dle § 29c odst. 1 ZOZPT museli chovatelé ukončit svoji činnost do 31. ledna 2019, přičemž v České republice bylo celkem devět aktivních kožešinových farem.²⁵³ Chovatelům bylo v souvislosti s ukončením činnosti umožněno požádat o poskytnutí kompenzačního příspěvku dle § 29c ZOZPT ve spojení s vyhláškou č. 34/2019 Sb., o kompenzačním příspěvku. o příspěvek mohli požádat Ministerstvo zemědělství nejpozději do 18 měsíců ode dne ukončení

---

²⁵³ Svoboda zvířat. Proti srsti. *Nová česká legislativa – kožešinové farmy musí ukončit svoji činnost do konce ledna 2019!* [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<http://www.protisrsti.cz/situace-v-cr.htm>>.

chovu zvířat pro kožešiny.²⁵⁴ Někteří chovatelé ale s výší kompenzačního příspěvku nesouhlasili a tvrdili, že je nedostačující.²⁵⁵

---

²⁵⁴ § 3 odst. 2 vyhlášky č. 34/2019 Sb., o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁵ Článek *Od pátku platí v Česku zákaz kožešinových farem. Odškodnění majitelů stále není jasné, ze dne 31. ledna 2019*, dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2721200-od-patku-plati-v-cesku-zakaz-kozesinovy-ch-farem-odskodneni-majitelu-stale-neni-jasne>; Článek *Kožešinové farmy končí. Kompenzační příspěvky státu jsou směšné, stěžují si majitelé* ze dne 31. ledna 2019, dostupné na: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kozesinove-farmy-se-zaviraji-podle-majitelu-kompenzace-od-st/r~2bab774224b011e99182ac1f6b220ee8/>.

5. Porovnání se zahraniční právní úpravou

V této kapitole se zaměřím na právní úpravu ochrany zvířat ve vybraných evropských státech a srovnám tuto úpravu s právní úpravou České republiky. Pro toto srovnání jsem si vybrala právní úpravu slovenskou, norskou a rakouskou. Slovenská právní úprava byla zvolena z důvodu blízkosti slovenského právního řádu a podobnosti jeho vývoje a podstaty. Norská právní úprava byla vybrána z toho důvodu, že je jí inspirována novela č. 114/2020 Sb., a je označována za jednu z nejprogresivnějších právních úprav v oblasti ochrany zvířat. Rakouská právní úprava je zajímavá především svým institutem veřejného ochránce zvířat, jakožto i z hlediska statistik týkajících se klecových chovů.

5.1 Slovenská právní úprava

Slovensko nemá ve svém právním řádu žádný samostatný zákon, který by přímo upravoval ochranu zvířat proti týrání či podmínky chovu zvířat, jak je běžné ve většině zemí západní a střední Evropy. Právní úprava ochrany zvířat je ve slovenském právním řádu upravena v zákoně č. 39/2007 Z. z., o veterinárnej starostlivosti, který doplňuje celá řada prováděcích právních předpisů. Zákon o veterinárnej starostlivosti upravuje zejména veterinární požadavky na zvířata, vývojová stádia a produkty, pravidla během dovozu a přepravy, kontrolu živočišných chorob, veterinární kontroly apod.²⁵⁶

Jedno jediné ustanovení zákona, které se věnuje problematice týrání zvířat, je § 22 „*Ochrana zvierat*“. Výčet jednání, která jsou považována za týrání zvířat, je uveden v § 22 odst. 2 a čítá celkem 17 písmen a) – q). Ochrana je přitom poskytována pouze obratlovcům, jak podává § 22 odst. 6. Výčet jednání, která zákon o veterinárnej starostlivosti považuje za týrání zvířat je obdobný, jako jednání popsána v českém ZOZPT. Dojde-li k týrání některým uvedených způsobů, pak se pachatel, shodně s českou právní úpravou v ZOZPT, dopustí přestupku nebo jiného správního deliktu.²⁵⁷

---

²⁵⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 182-184.

²⁵⁷ § 22, § 48-§ 50 zák. č. 39/2007 Z.z., o veterinárnej starostlivosti [online]. [cit. 25. dubna 2021]. Dostupné na: [39/2007 Z. z. Zákon o veterinárnej starostlivosti | Aktuálne znenie \(zakonypreludi.sk\)](#).

Českou právní úpravu lze v tomto směru považovat za propracovanější, neboť obsahuje zvláštní zákon na ochranu zvířat proti týrán a zvláštní veterinární zákon. Slovenské právní úpravě můžeme rovněž vytknout to, že zvířata stále považuje za objekt za věci, a neuznává pojetí zvířat jakožto živých tvorů pociťujících bolest a utrpení, jak je tomu v právních řádech většiny západních zemí Evropy, tzn. že je nijak nedereifikuje. Toto je mimo jiné způsobeno tím, že ve slovenské právní úpravě není implementován čl. 13 SFEU, podle kterého je zvíře uznáno jako vnímající bytost.

Trestněprávní úprava ochrany zvířat je obsažena v zákoně č. 300/2005 Z. z., trestný zákon. Systematicky jsou trestné činy z oblasti týrání zvířat zařazeny v hlavě šesté, oddíl druhý, nadepsaný „*Trestné činy proti životnému prostrediu*“.

Konkrétně se jedná o tři ustanovení § 305a, § 305b a §305c. Trestný čin týrání zvířat upravený v § 305a stanovuje, že kdo týrá zvíře, nebo byl za obdobný čin v předcházejících dvanácti měsících potrestaný nebo za takový čin v předcházejících 24 měsících odsouzený, nebo týrá zvíře zvlášť krutým a surovým způsobem, nebo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. Ve druhém odstavci jsou pak uvedeny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby dopadající na pachatele, který spáchá čin uvedený v odstavci 1 na více zvířatech, veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, na zvířeti zákonem chráněném, nebo závažnějším způsobem provedení. Za takové jednání lze uložit trest odnětí svobody od jednoho roku do pěti let.²⁵⁸

Ustanovení § 305b upravuje trestný čin zanedbání péče o zvíře, kterého se dopustí ten, kdo z nedbalosti způsobí smrt nebo trvalé následky na zdraví zvířeti, které vlastní nebo o které je povinen pečovat tím, že zanedbá potřebnou péči o toto zvíře, nebo byl za obdobný čin v předcházejících 24 měsících potrestaný. Za takové jednání bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody až na dvě léta. Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na více zvířatech, veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, na zvířeti zákonem chráněném, nebo závažnějším způsobem provedení.²⁵⁹

---

²⁵⁸ § 305a zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon [online]. [cit. 25. dubna 2021]. Dostupné na: [300/2005 Z. z. Trestný zákon | Aktuálne znenie \(zakonypreludi.sk\)](#).

²⁵⁹ § 305b zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon [online]. [cit. 25. dubna 2021]. Dostupné na: [300/2005 Z. z. Trestný zákon | Aktuálne znenie \(zakonypreludi.sk\)](#).

Posledním ustanovením je § 305c upravující organizování zvířecích zápasů. Ustanovení § 305c uvádí, že odnětím svobody až na dvě léta bude potrestán ten, kdo organizuje zápas mezi zvířaty, za účelem organizování zvířecích zápasů šťve zvíře proti jinému zvířeti, cvičí zvíře na jiném zvířeti, chová, drží, obchoduje nebo jinak nakládá se zvířaty nebo takové nakládání umožní, nebo se účastní organizovaného zápasu zvířat. Kdo výše uvedené spáchá veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, na zvířeti zákonem chráněném, závažnějším způsobem provedení, nebo v přítomnosti skupiny osob mladších osmnácti let, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.²⁶⁰

Pokud tedy porovnáme slovenskou právní úpravu se současnou právní úpravou českou, dojdeme k závěru, že trestní sazby jsou v případě trestného činu týrání zvířat shodné s tou výjimkou, že česká právní úprava zná ještě třetí skutkovou podstatu v odstavci 3, dle které je možné uložit trest odnětí svobody na dvě léta až šest let. Trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti je trestán přísněji na Slovensku, když kvalifikovaná skutková podstata umožňuje uložení trestu odnětí svobody na jeden rok až pět let, zatímco § 303 odst. 2 TrZ zakotvuje trest odnětí svobody až na dvě léta. Český trestní zákoník nezná trestný čin organizování zvířecích zápasů, který je zakotven ve slovenském právním řádu a za nějž je možné uložit trest odnětí svobody na jeden rok až pět let. V české právní úpravě je zakázáno zvířata štvát proti sobě, aniž by to vyžadoval lov nebo výcvik.²⁶¹ Pokud by tak toto jednání bylo spáchání na alespoň sedmi zvířatech, jednalo by se o trestný čin týrání zvířat podle § 302 TrZ. Naproti tomu novela č. 114/2020 Sb. zavedla do českého právního řádu nový trestný čin podle § 302a TrZ chov zvířat v nevhodných podmínkách, jehož ekvivalent slovenské trestní právo nemá.

Lze tedy shrnout, že současná trestněprávní úprava ochrany zvířat je v České republice širší, neboť zakotvením nového trestného činu podle § 302a trestního zákoníku bylo umožněno ukládat chovatelům trest odnětí svobody až na deset let.

---

²⁶⁰ § 305a, § 305b, 305c zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon [online]. [cit. 25. dubna 2021]. Dostupné na: [300/2005 Z. z. Trestný zákon | Aktuálne znenie \(zakonypreludi.sk\)](#).

²⁶¹ § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

5.2 Norská právní úprava

Norsko bylo společně s Velkou Británií jednou z prvních zemí v Evropě, kde byla legislativně zakotvena ochrana zvířat. První zákon, který zakazoval týrání zvířat, byl přijat již v roce 1842, první zákon zaměřující se už komplexněji na ochranu zvířat pochází z roku 1935. Novější a modernější zákon byl přijat v roce 1974 a v roce 2010 byl nahrazen současnou právní úpravou *Lov om dy-revelferd* (*Animal Welfare Act* neboli v překladu *zákon o dobrých životních podmínkách zvířat*).²⁶²

Věcná působnost *Lov om dyrevelferd* je velice široká. Tento zákon se vztahuje nejenom na živá zvířata, ale i na živočišné produkty. Ačkoliv neobsahuje legální definici pojmu zvíře, vymezuje jmenovitě, na jaké druhy zvířat se vztahuje. Jedná se o savce, ptáky, plazy, ale i o hlavonožce, včely a jiné bezobratlé. Zajímavostí je, že v určitých případech se zákon může vztahovat i na vývojová stádia jedince. Zákon stojí na zásadách jako je podpora úcty ke zvířatům či na principu uznání skutečnosti, že každé zvíře má svou vnitřní hodnotu. Tyto základní zásady jsou vyjádřeny v úvodních ustanoveních zákona. Norský zákon též zakazuje zbytečné utrpení zvířat a stojí na myšlence, že sice není možné chránit všechna zvířata před veškerým utrpením, stresem či nepřiměřenou zátěží, ale lze tomu do určité míry zabránit.²⁶³

Z pohledu českého práva za pozornost stojí ustanovení § 4 a § 5 *Lov om dyrevelferd*, která zakotvují povinnost poskytnout pomoc zvířeti a povinnost oznamovací, přičemž nositelem těchto povinností je každý. Povinnost pomoci dopadá na všechny nálezce, pokud najde zvíře, které je viditelně nemocné, zraněné nebo z jakéhokoliv důvodu bezmocné, přičemž tato povinnost se vztahuje i na toho, kdo zvíře sám zraní. Pokud není v silách nálezce zvířeti pomoci, musí přivolat policii. Zákon též umožňuje nálezci zvíře usmrtit, pokud je zřejmé, že zvíře trpí a naděje na přežití nebo uzdravení téměř neexistuje. Výjimkou jsou hospodářská zvířata a volně žijící savci, tato zvířata nálezce usmrtit nemůže. Povinnost oznamovací se uplatní v případě, že člověk nalezne velké množství zvířat, která jsou zraněná a trpí, přičemž tato situace může nastat například při živelných

---

²⁶² MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 236.

²⁶³ MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 237–238.

pohromách.²⁶⁴ Věc se oznamuje norskému Úřadu pro bezpečnost potravin (*Mattilsynet*)²⁶⁵ a policii.

Norský zákon neobsahuje obecný zákaz týrání zvířat tak, jak je tomu v českém zákoně na ochranu zvířat proti týrání, ale vymezuje jednotlivé formy jednání, které jsou považovány za týrání, a ty zakazuje. Mimořádně důležitý je § 14, který je základním ustanovením v oblasti ochrany zvířat před týráním. Dle tohoto ustanovení je zakázáno násilí na zvířatech, opuštění zvířete v bezmocném stavu, vykonávání pohlavního styku nebo jiné sexuální aktivity se zvířaty a používání živého zvířete jako krmiva nebo návnady.²⁶⁶ Norský zákon nestanovuje konkrétní druhy jednání, které lze považovat za týrání, a dává tak jednotlivým orgánům široký prostor pro interpretaci pojmu „týrání“. Zákaz opuštění zvířete lze aplikovat i na případy, kdy osoba ponechá zvíře uzamčené v autě při vysokých teplotách, uzavře a ponechá zvíře bez stravy a vody v bytě, domě, na zahradě nebo v jiném uzavřeném prostoru, ale i na situace, kdy člověk vypustí zvíře do volné přírody, pokud je zřejmé, že nebude schopno se o sebe samo postarat. Zákaz sexuálních aktivit se zvířaty se vztahuje na všechna zvířata bez výjimky, zakázána je i zvířecí pornografie. Rovněž není povoleno například používání živých myší ke krmení hadů.²⁶⁷

Ustanovení § 9 se zabývá regulací léčebných a chirurgických postupů aplikovaných na zvířatech. Dle prvního odstavce by tyto postupy měly být prováděny způsobem šetrným k *welfare* zvířat a měla by být zajištěna ochrana životních funkcí zvířete a kvalita jeho života. Při bolestivých intervencích musí být vždy použita anestetika nebo jiné prostředky tišící bolest. Při usmrcování zvířat musí být brán zřetel na *welfare* zvířat a usmrcení musí provádět způsobilá osoba.²⁶⁸

Tresty za úmyslná nebo nedbalostní porušení tohoto zákona jsou stanoveny v § 37 *Lov om dyrevelferd*. Trestají se všechna nedbalostní jednání, zavinění z hrubé nedbalosti není na rozdíl od české právní úpravy v § 303 TrZ, vyžadováno. Každý, kdo poruší ustanovení tohoto zákona, bude potrestán odnětím svobody

---

²⁶⁴ § 4 a § 5 *Lov om dyrevelferd* (Animal Welfare Act).

²⁶⁵ Více informací o úřadu a jeho činnosti na stránkách *Mattilsynet* (Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler). Dostupné z: <https://www.mattilsynet.no/>.

²⁶⁶ § 14 *Lov om dyrevelferd* (Animal Welfare Act).

²⁶⁷ MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 239–241.

²⁶⁸ § 9 a § 12 *Lov om dyrevelferd* (Animal Welfare Act).

až na jeden rok, účast přitom není trestána.²⁶⁹ Kontrolní orgán či policie též mohou rozhodnout o odebrání zvířete do dočasné péče, nebo mohou podniknout jiné kroky vedoucí k zajištění řádné péče o zvíře. Rozhodnutí vydané policií musí být do sedmi dnů potvrzeno kontrolním orgánem, který se zabývá *welfare* zvířat, jinak pozbude platnosti.²⁷⁰ Každému, kdo hrubě a opakovaně poruší ustanovení zákona nebo nedodrží podstatné pokyny, může Úřad pro bezpečnost potravin uložit na základě § 33 zákaz provádění činnosti, na kterou se zákon vztahuje. Tento zákaz může uložit i soud v případě trestního řízení.²⁷¹

Dozor nad dodržováním *Lov om dyrevelferd* vykonává jednak norský Úřad pro bezpečnost potravin, jednak místní komise pro *welfare* zvířat. Členy komise jsou laici, kteří jsou sice vyškolení k této činnosti, nejedná se ovšem o veterinární lékaře či jiné odborníky.²⁷² Komise provádějí převážně kontroly zvířat chovaných v zájmových chovech, přičemž tyto kontroly nejsou zpravidla hlášeny předem. Tato činnost komisí je něco, o čem se domnívám, že by mělo být převzato i do našeho právního řádu. Dalším důležitým orgánem je Rada pro etiku zvířat (*Rådet for dyreetikk*²⁷³). Jedná se o nezávislý poradní orgán, složený z celé řady expertů zabývajících se ochranou zvířat. Zaměřuje se na problematiku chovu zvířat, na využívání zvířat člověkem a dává podněty ke změnám v právní úpravě.²⁷⁴

Norská právní úprava je v důvodové zprávě k novele trestního zákoníku označována za moderní a progresivní právní úpravu. Progresivita norské právní úpravy je zejména spatřována v právním zakotvení povinnosti nálezce pomoci zraněnému zvířeti nebo výše zmíněná oznamovací povinnost.²⁷⁵ Velkým rozdílem oproti české právní úpravě je skutečnost, že v norském zákoně nejsou uvedeny ani demonstrativním výčtem příklady jednání, která spadají pod pojem týrání, tudíž je na zvážení příslušných orgánů, co lze považovat za týrání a co nikoliv. Otázkou ovšem zůstává, do jaké míry je toto pozitivem norské právní úpravy, neboť adresáti

---

²⁶⁹ Lov om ikraftsetting av straffeloven (Zákon o výkonu trestního zákona).

²⁷⁰ MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 246.

²⁷¹ § 33 Lov om dyrevelferd (Animal Welfare Act).

²⁷² Více informací o činnosti tohoto orgánu viz jejich webové stránky <https://www.ra-detfordyreetikk.no/>

²⁷³ Více informací o činnosti tohoto orgánu viz jejich webové stránky <https://www.ra-detfordyreetikk.no/>.

²⁷⁴ MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 244–246.

²⁷⁵ Návrh zákona ze dne 20. 6. 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, včetně důvodové zprávy. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online], strana 6.

právních norem mohou v těchto případech postrádat právní jistotu, kdy bude záležet na výkladu orgánů, který se může v jednotlivých případech lišit. Celkově považují norskou právní úpravu za velice moderní úpravu.

5.3 Rakouská právní úprava

Za nejpropracovanější právní úpravu týkající se ochrany zvířat je považována právě úprava rakouská společně s norskou a švýcarskou. Podobně jako v ostatních civilizovaných zemích započal její vývoj již v 19. století. v roce 1933 zde začal platit zákon německý, který byl po 2. světové válce zrušen a pravomoc ve věci ochrany zvířat a jejich životních podmínek byla přidělena jednotlivým zemím. V roce 2004 byl přijat zákon o ochraně zvířat (Tierschutzgesetz Bundesgesetzblatt I No. 118/2004), který nabyl účinnosti v lednu 2005.²⁷⁶

Rakouský zákon vychází z etického přístupu ke zvířatům a označuje je jako spolubytní (Mitgeschöpf), jejichž hodnota se neodvozuje od jejich užitečnosti člověku. Rakouský občanský zákoník v § 285 stanovuje, že zvířata nejsou věcmi a jako s věcmi s nimi musí být nakládáno pouze v případě, pokud tak stanoví zákon.²⁷⁷

Podle ustanovení § 5 a § 6 rakouského zákona o ochraně zvířat, je zakázáno týrat a usmrcovat všechny druhy živočišné zvíře, všechno ostatní se vztahuje pouze na obratlovce a dvě skupiny bezobratlých (hlavonožce a desetinožce). Ustanovení § 5 zákona o ochraně zvířat je vymezeno podobně jako v české právní úpravě. Postih pro porušení zákona o ochraně zvířat může být pokuta, trestněprávní postih je zakotven v § 222 rakouského trestního zákona.²⁷⁸ Je zakázáno týrat zvíře nebo mu způsobit zbytečnou bolest.

Zákaz usmrcování zvířat je zakotven v § 6 zákona o ochraně zvířat. K usmrcení zvířete nesmí dojít bez přiměřeného důvodu, což může být např. důvod stanovený právní normou či okolnost vylučující protiprávnost. Tento zákaz se v Rakousku vztahuje i na bezobratlé²⁷⁹, což je vyšší stupeň ochrany, než je v České republice.

---

²⁷⁶ MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 220.

²⁷⁷ Tamtéž, s. 221.

²⁷⁸ § 222 rakouského trestního zákoníku – Originální název Strafgesetzbuch – StGB (1975).

²⁷⁹ § 6 rakouského zákona o ochraně zvířat.

Ustanovení §13 dále požaduje, aby byla zvířata chována způsobem, který odpovídá jejich fyziologickým a etologickým potřebám, včetně uspokojení potřeby sociálního kontaktu. Ustanovení § 13 odst. 1 rovněž stanoví, že žádné zvíře nesmí být chováno, pokud nelze na základě jeho genotypu nebo fenotypu rozumně očekávat, že může být chováno v souladu s vědeckými poznatky bez škodlivého účinku na jeho organismus (duševní i fyzickou složku).

V rakouské legislativě existují mechanismy mocenského prosazování právní ochrany zvířat, které vyplývají z uznání vnímavosti v zákoně z roku 2004: pokuty a tresty odnětí svobody (§ 38), zákaz chovu zvířat (§ 39) a odebrání zvířat (§ 40). Ustanovení § 38 až 48 zákona z roku 2004 obsahují ustanovení týkající se protiprávních činů a trestů za ně a vytvářejí určité orgány včetně veřejného ochránce práv zvířat pro každý stát a Radu pro ochranu zvířat (výkonná poradní rada). Rada pro ochranu zvířat zahrnuje vedoucí různých donucovacích orgánů, vládní úředníky, univerzitní odborníky a ombudsmany zabývající se dobrými životními podmínkami zvířat a odpovídá za vydávání pokynů pro provádění zákonných opatření. Ustanovení § 38 stanoví, že porušení ustanovení o boji proti krutosti a povinnosti péče v článku 5 zákona je správním deliktem, za který lze uložit pokutu. Ustanovení § 39 stanoví, že každému, kdo byl shledán vinným z krutosti vůči zvířatům, může být zakázáno chovat zvířata. Kdo porušil ustanovení § 5, 6, 7 nebo 8 zákona více než jednou, tomu může být též zakázán chov zvířat.

Za velmi pokrokové považují zřízení instituce veřejného ochránce (ombudsmana) zvířat, který zavedl zákon o ochraně zvířat v roce 2004.²⁸⁰ Funkce veřejného ochránce zvířat je zavedena v každé spolkové republice (celkově jich je tedy 9), jejich posláním je zastupovat zájmy ochrany zvířat.²⁸¹

Ze zákona vyplývá, že největší pravomocí je vystupování ombudsmana jako strany do správních řízení, včetně řízení o správních deliktech, dále např. řízení o povolení chovu zvířat v zoologických zahradách nebo povolení chovu zvířat v cirkusech. Mezi práva ombudsmana patří slyšení účastníka, právo nahlížet do spisů, právo účastnit se jednání a právo na doručení rozhodnutí. Veřejný

---

²⁸⁰ § 41 rakouského zákona o ochraně zvířat.

²⁸¹ § 41 odst. 3 rakouského zákona o ochraně zvířat.

ochránce se může i odvolat.²⁸² Ombudsman sleduje v obvodu své působnosti činnosti a řízení související s ochranou zvířat, přijímá podněty od veřejnosti, upozorňuje na nesprávnosti, podává oznámení či podněty příslušným orgánům, vstupuje do řízení a předkládá svá stanoviska, reprezentuje tak zájmy ochrany zvířat. Jako nedostatek pak vnímám absenci sankční a kontrolní pravomoci.

Obchodní společnosti jsou odpovědné za dobré životní podmínky zvířat, které chovají ve smyslu zákona o dobrých životních podmínkách zvířat (2004).

Na kategorii pokusných zvířat se vztahuje § 222 rakouského trestního zákoníku a ustanovení zákona o ochraně zvířat. Zákon o pokusech na zvířatech z roku 2012 má za cíl omezit používání zvířat při pokusech, podporovat lepší podmínky pro pokusná zvířata, dále podporovat alternativní metody provádění pokusů a vyhnout se nebo alespoň snížit stres a utrpení pokusných zvířat. Musí být vždy použito anestetikum, s výjimkou případů, kdy je to neslučitelné s účelem pokusu nebo pokud je bolest způsobená při pokusu menší než při aplikaci anestetika. Zákon zakazuje experimenty na lidoopích. Zakázány jsou experimenty, kde existují alternativy k použití zvířat, kde výsledky předchozích experimentů jsou k dispozici, a kde se neočekávají nová zjištění a experiment není nutný pro kontrolní účely (§ 4). Ustanovení § 38 stanoví spolupráci s Evropskou komisí na vývoji alternativ k testování na zvířatech. Porušení ustanovení zákona o pokusech na zvířatech z roku 2012 je správním deliktem, za který lze uložit pokutu (§ 39). Zařízení mohou být i uzavřena podle § 34. Podle § 2 zákona o dobrých životních podmínkách zvířat z roku 2004 jsou federální vláda, státní vlády a místní orgány povinny zvyšovat povědomí veřejnosti o dobrých životních podmínkách zvířat, a to zejména mezi mladými lidmi. V roce 2006 byla na základě zákona o ochraně zvířat z roku 2004 založena rakouská asociace pro péči o zvířata. Členy asociace jsou odborníci v oblasti welfare zvířat a významné osobnosti veřejného života. Tato organizace poskytuje vzdělávací materiály a pomůcky pro školy stejně jako publikace a pokročilá školení pro odborníky. Povinnost vzdělávat veřejnost je stanovena v právních předpisech.²⁸³

Progresivita rakouské právní úpravy je spatřována zejména v právním zakotvení veřejného ochránce zvířat a domnívám se, že další novelizace českého

---

²⁸² MÜLLEROVÁ, Hana; STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013, s. 227.

²⁸³ Blíže viz. <https://api.worldanimalprotection.org/country/austria>.

zákonu na ochranu zvířat proti týrání by se právě tímto měla inspirovat. Rakouskou právní úpravu lze považovat za velice moderní a pokrokovou právní úpravu.

6. Aktuální rozhodovací praxe

Rozhodovací praxi soudů v České republice je vhodné nastínit především proto, že v současné době jí lze považovat za značně chudou. Upozornit lze taktéž na častý nedůrazný a laxní přístup jednotlivých soudců. Přibližuji zde rozhodovací praxi do roku 2010 a po přijetí zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kde došlo k vydání některých průlomových rozhodnutí.

Co se týče rozhodovací praxe za právní úpravy platné do roku 2010, většina deliktů, u nichž zjištěné indicie nasvědčovaly tomu, že mohlo dojít ke spáchání trestného činu týrání zvířat, byla řešena převážně v rovině přestupkového práva. *„Jen malá část případů je orgány činnými v trestním řízení prověřována pro podezření ze spáchání trestného činu týrání zvířat.“²⁸⁴*

Problém aplikace trestněprávní úpravy byl většinou problémem nedostatku prokázání subjektivní stránky trestného činu, tedy zavinění. Tuto problematiku lze demonstrovat na usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tz 258/2000 a sp. zn. 6 Tdo 468/2004, kdy v obou případech soud uvedl, že chybí nedostatek úmyslného zavinění, aby jednání mohla být trestnými činy. I na základě této soudní problematiky zákonodárce přistoupil k přijetí nové právní úpravy, v podobě nového zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.²⁸⁵

Mezi nejvýznamnější judikáty lze považovat usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011. Nejvyšší soud zde vykládá pojem „týrání zvířat na místě veřejně přístupném“ a pojmu „větší počet zvířat“. Pachatel se v tomto případě dopustil trestného činu tím, že na pronajatém pozemku odděleném od pozemní komunikace drátěným plotem nezajišťoval svým psům řádné krmění, omezoval jejich výživu a nedával jim dostatečné množství tekutin, a přitom podvyživené a dehydratované psy opakovaně zapřahal do spřežení. Nejvyšší soud zde konkrétně vymezil, že o místo veřejně přípustné ve smyslu § 302 odst. 1 písm. b) TrZ jde *i tehdy, jestliže se ho pachatel dopustil sice v soukromém prostoru, do něhož není volný přístup, pokud ovšem veřejnost mohla negativně vnímat projevy týrání z jiného veřejně přístupného místa,*

---

²⁸⁴ Chmelík, Jan a kol. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*. Praha: Linde. 2005, s. 76.

²⁸⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Role soudů v oblasti trestněprávní ochrany životního prostředí*. In. ŠTURMA, Pavel, TOMÁŠEK, Michal, et. Al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. III., Proměny veřejného práva*. Praha: Karolinum, 2009, kapitola 2.7., s. 129.

např. ze sousedícího pozemku, který nebyl dostatečně oddělen ani oplocením, a nebyla vytvořena ani žádná jiná bariéra zabraňující vizuálnímu pozorování i zvukovému vnímání projevů týrání. K množství zvířat pak judikoval, že k naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku spočívající v tom, že pachatel spáchal tento trestný čin na „větším počtu zvířat“, je třeba, aby se tak stalo nejméně na sedmi zvířatech.²⁸⁶ Dále je třeba říci, že okresní soudy v tomto případě deklarovaly jako vyšší počet zvířat tři, od čehož se Nejvyšší soud odvrátil a přiklonil se na základě odborné literatury a straší judikatury k závěru, že vyšším počtem se rozumí zvířat sedm: „...minimálním počtem zvířat, který lze považovat za „větší počet“ ve smyslu § 302 odst. 3 tr. zákoníku, je nejméně sedm zvířat; k tomu přiměřeně srov. rozhodnutí č. 39/1982 Sb. rozh. tr., podle něhož se u trestného činu obecného ohrožení podle § 179 trestního zákona, nyní podle § 272 TrZ, pojmem „vydání lidí“ ve smyslu většího počtu rozumí nejméně sedm osob“²⁸⁷

Za význačné považuji již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015, ve kterém Nejvyšší soud stanovil, že trestný čin poškození cizí věci podle § 228 TrZ lze spáchat i na zvířeti. V daném případě šlo o to, že pachatel zastřelil psa rasy německého ovčáka, a to v menší vzdálenosti než 200 metrů od nejbližší trvale obydlené nemovitosti, přičemž nástřel psa byl zjištěn ve vzdálenosti 123,7 m od posledního obydleného domu, a usmrcením psa způsobil pachatel škodu ve výši 10 000 Kč. Za toto jednání byl jmenovanému uložen peněžitý trest ve výměře 250denních sazeb po 100 Kč, tedy v souhrnu 25 000 Kč, a pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců. Současně byl obviněnému uložen podle § odst. 1 TrZ trest zákazu činnosti spočívající v zákazu činnosti výkonu funkce člena myslivecké stráže na dobu tří let.²⁸⁸

Pachatel se dopustil tohoto trestného činu jako osoba, jež byla ustanovena mysliveckou stráží pro působnost honitby. Byl tedy povinen chovat se v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti. Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) tohoto zákona, je myslivecká stráž oprávněna usmrcovat v honitbě toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti

---

²⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011.

²⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011.

²⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015.

větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zvěř; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební. Dále je oprávněna usmrcovat kočky potulující se v honitbě ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení.

Nejvyšší soud v tomto usnesení vyslovil názor, že: *„Podle § 494 OZ živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze. Výklad zákonných znaků přečinu poškození cizí věci odvolacího soudu, opírající se údajně o toto znění, nelze přijmout, poněvadž by ve svých důsledcích mohl vést až k takovým paradoxům, jako je nemožnost postihu přečinu krádeže, pokud by jejím předmětem bylo zvíře, jak přiléhavě poznamenal nejvyšší státní zástupce.“*²⁸⁹

Za velmi zajímavý považuji usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020, který se zabývá trestným činem pytláctví podle § 304 TrZ. Nejvyšší soud judikoval, že neoprávněně loví zvěř ve smyslu § 304 odst. 1 TrZ nejen ten, kdo k tomu není povolán, a ani nemá k takové činnosti povolení, ale i ten, kdo takové povolení má, avšak jedná nad jeho rámec.²⁹⁰

Tímto rozhodnutím bylo stanoveno, že *neoprávněným lovem ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku jsou jednání, která se vymykají zákonným podmínkám lovu podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (Znak „neoprávněně“ je proto nutno vykládat v celém kontextu zákona o myslivosti, tedy nejen s přihlédnutím k ustanovení § 46 a § 48a zákona o myslivosti, ale také k ustanovení § 45 odst. 1 zákona o myslivosti a objektu trestného činu, kterým je ochrana přírody, resp. volně žijící zvěře a ryb, jakož i ochrana práva myslivosti a výkonu rybářského práva. Platí tedy, že i osoba, která dodržela formální náležitosti § 46 odst. 1 zákona o myslivosti (má povolenku k lovu, lovecký lístek, zbrojní průkaz atd.) a loví zvěř v rozporu s výslovným zákazem podle § 45 zákona*

---

²⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015.

o myslivosti, jedná nad rámec vydaného povolení, a tedy neoprávněně ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku.²⁹¹

Za průlomový pak lze považovat rozsudek Okresního soudu ve Strakonících, jenž rozhodoval o usmrcení dvou orlů mořských a dvou krkavců. Celá věc byla následně medializována a rozšířena do povědomí široké veřejnosti.²⁹² Muž v březnu 2019 otrávil dva orly mořské a dva krkavce velké u Mečichova na Strakonicku. o dva měsíce později se u něj při domovní prohlídce našly pesticidy karbofuran a endrin, jimiž byli ptáci otráveni, ačkoli je držení karbofuranu v Evropské unii od roku 2008 zakázané pro jeho přílišnou jedovatost. Pachatel tak svým jednáním zvířatům způsobil silné křeče, zástavu dechu, přičemž průběh intoxikace těmito jedy je spojen s bezdůvodně nepřiměřeným působením stresových vlivů chemické povahy, zvíře se nemůže nijak bránit, je výrazně stresováno a odkázáno k jisté smrti. Orli mořští i oba krkavci tak byli usmrceni způsobem způsobujícím bolest a utrpení. Pachatel byl uznán vinným ze spáchání trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 2, odst. 4 TrZ a trestnými činy neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 TrZ v jednočinném souběhu s trestným činem týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku účinného do 30. září 2020. Za spáchání těchto trestných činů byl pachatel odsouzen podle § 284 odst. 4 TrZ za užití § 43 odst. 1 TrZ k úhrnnému trestu odnětí svobody na 2,5 roku, přičemž výkon trestu byl podmíněně odložen podle § 82 odst. 1 TrZ na dobu 3,5 roku. Okresní soud zároveň uložil trest propadnutí věci podle § 70 odst. 2 písm. a) TrZ.²⁹³ Rozsudek byl potvrzen odvolacím soudem a věc byla pravomocně skončena dne 8. října 2021.²⁹⁴ Podle informací obsažených na webových stránkách informačního portálu „infosoud“ podal pachatel dovolání k Nejvyššímu soudu, o kterém se bude jednat. Dovolání bylo doručeno dne 12. ledna 2022.²⁹⁵ Informace jsou platné ke dni 24. března 2022.

---

²⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020.

²⁹² Více na webu: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/rozsudek-otrava-ptaku-orel-morsky-strakonice-rybnikar-ptaci-tyrani-zvirat_2107050500_vtk; https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/orel-morsky-otrava-soud-mecichov-strakonice_2104291603_ako; <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3304983-soud-poprve-v-cesku-potrestal-travice-divoke-zvere-za-smrt-orlu-a-krkavcu-ulozil>.

²⁹³ Rozsudek Okresního soudu ve Strakonících ze dne 29. dubna 2021, sp. zn. 5 T 60/2020.

²⁹⁴ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze 8. října 2021, sp. zn. 4 To 386/2021.

²⁹⁵ Sp. zn. Řízení je 11 Tdo 30/2022.

Rozsudek Okresního soudu ve Strakonících ilustruje případ, kdy byl pachatel dostižen a za usmrcení divokých zvířat odsouzen. Médii byly zveřejněny i další případy, kde se ale pachatele nepodařilo odhalit. Ředitel České ornitologické společnosti k tomu uvedl: „*Ptačí kriminalitou se zabývám přes dvacet let a teď jsem se konečně dočkal prvního odsouzeného traviče. Je to nesmírně důležitý signál pro ty, kdo neberou ochranu přírody vážně, že společnost má zájem ji chránit a má zájem si ochranu vynutit v případě potřeby i formou soudního rozhodnutí. Netěší nás, že má někdo problémy se soudy, ale příroda a životy ptáků jsou hodnotou, která za to stojí.*“²⁹⁶

Příkladem nevyřešených úmrtí je také otrava čtyř orlů mořských, kdy policie na Klatovsku musela trestní stíhání odložit. Dravce rovněž někdo otrávil karbofuranem. V dalším případě nezjištěný pachatel úmyslně pokácel strom, kde orel mořský hnízdil, mláďata pád stromu nepřežila.²⁹⁷ V dubnu 2020 bylo ornitology zaznamenáno 25 případů usmrcených ptáků, což bylo více než za celý rok 2019.²⁹⁸ Dalším příkladem může být případ postřeleného čápa a usmrcené volavky popelavé v Krkonoších, který byl médií rozsáhle rozebírán.²⁹⁹

Nelegální usmrcování a pytláčení ptáků je v současné době v České republice velkým problémem, který se nedaří řešit.

---

²⁹⁶ Článek *Soud poprvé v Česku potrestal traviče divoké zvěře. Za smrt dvou orlů a krkavců uložil podmínku*, ze dne 29. dubna 2021, dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3304983-soud-poprve-v-cesku-potrestal-travice-divoke-zvere-za-smrt-orlu-a-krkavcu-ulozil>.

²⁹⁷ Článek *Ornitologové jsou v šoku, kdosi pokácel strom s hnízdem a zabil tak malé orli*, ze dne 14. května 2019, dostupné na: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/priroda-ptak-dravec-orel-hnizdo-strom-kaceni-aopk-policie-kostelni-myslova-vysocina.A190514_132920_jihlava-zpravy_mv.

²⁹⁸ Článek *Dravci oběti travičů. Ornitologové už našli více mrtvých luňáků červených než za celý loňský rok*, ze dne 20. dubna 2020, dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3080567-dravci-obeti-travicu-ornitologove-uz-nasli-vic-mrtvych-lunaku-cervenych-nez-za-cely-loňský-rok>.

²⁹⁹ Článek *FOTO: Postřelený čáp, usmrcená volavka. v Krkonoších řadí pytláci*, ze dne 10. května 2021, dostupné na: <https://www.denik.cz/krimi/foto-v-krkonosich-radi-pytlaci-postreleny-cap-usmrcena-volavka-20210510.html>.

7. Závěr

Hlavním cílem diplomové práce, byla především analýza toho, jak se vyvíjela právní úprava ochrany zvířat v průběhu staletí, jaké postavení mají zvířata v dnešní době, do jaké míry jsou chráněna. Dalším záměrem bylo seznámit se s aktuálními otázkami, které rezonují v společnosti a v neposlední řadě přiblížit judikaturu v daném úseku trestního práva.

Z této práce vyplývá, že ochrana zvířat, stejně jako většina oblastí práva, prošla v průběhu staletí značným vývojem jak ve světě, tak v České republice. Právní regulace v této oblasti nebyla dříve samozřejmostí, teprve až v 90. letech dvacátého století došlo k zakotvení právní ochrany zvířat ve větší míře. Česká právní úprava se v průběhu let stále vyvíjí. Lze se domnívat, že i díky novele č. 114/2020, patří česká právní úprava v rámci Evropy spíše k přísnějším z hlediska trestů ukládaných za týrání zvířat a jednání podobného charakteru, což vyplývá i ze srovnání například se slovenskou úpravou.

Největší průlom v nazírání na zvíře přinesl nový občanský zákoník. V tom bylo poprvé zakotveno, že zvíře přestalo být s konečnou platností bráno čistě jako věc v právním smyslu, ale začalo být z hlediska práva vnímáno jako živý tvor, který má právo na ochranu, jelikož je schopen cítit a vnímat bolest, kterou mu člověk svým jednáním způsobuje. Zvíře se v současné právní úpravě pohybuje na pomezí mezi objektem a subjektem právních vztahů. Je nesporné, že zvířata vyžadují jiné zacházení než věci. OZ zvíře nijak nedefinuje, pouze stanovuje, co zvířetem není. v dnešní době i nadále zůstává nejasné, co zvíře vlastně je a čím může být.

Co se týče právní úpravy české a zahraniční, nelze konstatovat, že by ta česká nebyla dostatečně přísná či by byla naopak výslovně odbytá. Domnívám se však, že navzdory této skutečnosti by byla žádoucí větší propracovanost a větší zaměření na zájmy jednotlivých zvířat. Jako vhodný příklad lze uvést úpravu norskou a rakouskou. K ochraně zvířat by podle mého názoru přispělo zakotvení veřejného ochránce zvířat, který by více přispěl k ochraně zvířat ze strany státních orgánů, přičemž by mohl jako v rakouské právní úpravě vstupovat jako strana do řízení. Dále by mohl více rozvíjet podvědomí společnosti, a to například formou vzdělávacích akcí.

Problémem je rovněž ukládání trestů, které jsou sice relativně přísné, ale jejich aplikace soudy v praxi je velmi omezená.³⁰⁰ Za způsoby týrání, kterou jsou v mnoha případech brutální, bezohledné a nelidské, jsou ukládány často alternativní tresty nebo tresty odnětí svobody na samé spodní hranici trestní sazby. K tomu, aby byla naplněna preventivní funkce trestního práva, se musí změnit i pohled soudů, kteří by v takovýchto případech měli ukládat přísnějších trestů v horní hranici trestní sazby, neboť jak se totiž mnoho odborníků domnívá, ten, kdo týrá zvířata, není daleko od uchýlení se k trestnému činu spáchanému na člověku.³⁰¹

---

³⁰⁰ Data z roku 2016 až 2020 jsou vztata z aplikace jaktrestame.cz. Dostupné na: JakTrestame.cz. *Aplikace jaktrestame.cz*. [online]. [cit. 18. února 2022]. Dostupné na: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here.

³⁰¹ K tomu blíže i například případ Luka Woodhama v BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009. s 173. Další studie v témže s. 175-176, jmenovitě vrazi, kteří se dopustili i týrání zvířat s. 179-180.

8. Summary

The aim of this diploma thesis is to describe and introduce animal protection in the Czech Republic from the perspective of criminal law as a legal instrument *ultima ratio*. Primary goal of this diploma is to analyse the legal regulation in Act no. 40/2009 Coll., Penal Code, *de lege lata* and evaluate possibilities *de lege ferenda*. This thesis works with sections 299, 300, 302, 302a, and 304 of the Penal Code within the current legal framework. Particular attention is dedicated to Act no. 114/2020 Coll., which introduced entirely new criminal offence into the Czech legal system called Breeding Animals in Inappropriate Conditions and extended the list of penalties stated in section 52 of the Penal Code by a penalty of prohibition of keeping and breeding animals. Secondary goal of the thesis can be seen in the sociological considerations, comparative studies, and the presentation of the criminal courts' practice in the Czech Republic.

The diploma thesis is divided into six chapters. The first chapter introduces key concepts and the term “animal”, which is defined in the context of both private and public law. The second chapter describes the historical development of animal protection in law and its purpose is to summary of the historical development from the international and European perspective. The third chapter examines national history of regulation and current criminal regulation in Act no. 40/2009 Coll., Penal Code, specifically analyses sections 299, 300, 302, 302a, 303, and 304 of the Penal Code. Section 302 is supplemented by statistical data. The essential chapter four focuses on Act no. 114/2020 Coll., which is examined and analysed in detail in terms of Penal Code only. Principal modifications brought by Act no. 114/2020 Coll. are introduced at the beginning of this chapter. It concludes with sociological considerations regarding a possible connection between animal cruelty and criminal offences against people. This chapter is focused on current issues in the protection of animals, namely fur farming, banning the usage of wild animals in circuses, and protection of animals used by laboratories for testing. The fifth chapter compares the regulations in Slovakia, Norway and Austria with the regulations of the Czech Republic. The last chapter introduces some of the most important case law. The final summary evaluates the extent of the Czech legal regulation of animal protection in comparison to other European countries.

Seznam použitých pramenů

Monografie

1. BEIRNE, Piers. *Confronting Animal Abuse: Law, Criminology, and Human-Animal Relationships*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2009.
2. DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015.
3. Důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
4. Důvodová zpráva k zák. č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
5. CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013.
6. CHMELÍK, Jan. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2005.
7. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017.
8. JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017.
9. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019.
10. LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022.
11. MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014.
12. MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam. *Kapitoly o právech zvířat: "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016.
13. MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013.
14. PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009.

15. PSTUKA, J., *Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011.
16. SMITH, Simona. *Továrna na štěňata aneb šmejdi v psím světě*. Praha: Knižní klub, 2015. s. 160.
17. SPURNÁ, Jana, DOUSEK, Jiří. *Zájmové chovy a ochrana zvířat*. Praha: LexisNexis CZ, 2004.
18. STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006.
19. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.
20. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016.
21. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021.
22. ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.
23. VANDROVCOVÁ, Tereza. *Zvíře jako pokusný objekt: sociologická reflexe*. Praha: Triton, 2011.
24. VEČEREK, Vladimír, BURDA, Zdeněk, DOUSEK, Jiří, NOVÁK, Jiří, VEČERKOVÁ, Eva. *Ochrana zvířat v právních předpisech Evropské unie*. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita, 2000.

Odborné časopisy

25. ASCIONE, Frank. R. Battered Women's Reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. *Journal of Emotional Abuse*, 1998, č. 1.
26. JARMICĚ, Libor. Trestní právo a ochrana životního prostředí. *Trestněprávní revue*, 2010, č. 9.
27. JELÍNEK, J. K nové trestněprávní ochranně zvířat aneb trefit kozla, *Bulletin advokacie* 6/2020.

28. KRATOCHVÍL, Vladimír. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku a v platném trestním zákoníku. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2011, roč. 19, č. 19.
29. KUČHTA, Josef. Úprava majetkových trestných činů v novém trestním zákoníku. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2010, roč. 18, č. 1.
30. MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2014, roč. 14, č. 35.
31. ZÁSTĚROVÁ, Jana. Nazrál čas k přijetí 3.všeobecné deklarace práv zvířat? *Vědecký časopis České společnosti pro právo životního prostředí*, 2004, roč. 4, č. 14.
32. ZICHA, Jiří, POKORNÁ, Lucie. Nová úprava některých skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 4, s. 79–85.

Příspěvky ve sborníku

33. COUFALOVÁ, Bronislava. Aktuální vývoj na poli právní ochrany zvířat. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2017, č. 2.
34. DOUSEK, Jiří. Péče o pohodu zvířat – animal welfare. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010.
35. LESKOVJAN, Martin. Několik poznámek o důležitosti interdisciplinárního přístupu k otázce vztahu člověka a zvířete. Princip odpovědnosti – historické kontexty a současnost. In: *Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010.
36. MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. In: *Dny práva - 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 1916–1928. *Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně*, sv. 378. Dostupné na:

[https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf).

37. POKORNÁ, Lucie. Trestněprávní ochrana zvířat (živočichů). In: Dny práva 2011 – Days of Law 2011: Zvíře (živočich) jako předmět právních vztahů. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. Dostupné na: <https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/sbornik/zvire.pdf>
38. PRCHALOVÁ, Jana. Obecná ochrana zvířat z hlediska různých zákonů. In: Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010.
39. RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást ochrany zvířat v České republice. Aplikované právo, 2006, roč. 4, č. 2. Dostupné na: <<http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>>
40. STEJSKAL, Vojtěch. Recentní právní úprava nakládání se zvířaty v rámci lidské péče. In: Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010.
41. STEJSKAL, Vojtěch. Role soudů v oblasti trestněprávní ochrany životního prostředí. In: ŠTURMA, Pavel, TOMÁŠEK, Michal, et. Al. Nové jevy v právu na počátku 21. století. III., Proměny veřejného práva. Praha: Karolinum, 2009, kapitola 2.7.
42. ŠNEJDRLOVÁ, Zuzana. Trestný čin týrání zvířat ve světle rozhodování soudů ČR. In: Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010.
43. ŠOCH, Miroslav, BROUČEK, Jan, ŠŤASTNÁ, Jana. Welfare hospodářských zvířat. In: Člověk a zvíře - v zajetí či v péči?: aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodnář, 2010.

Právní předpisy

44. Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
45. Zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
46. Zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
47. Zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
48. Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
49. Zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
50. Zák. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
51. Zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
52. Zákon č. 449/2001 Sb. a § 13 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní a ochraně mořských rybolovných zdrojů, ve znění pozdějších předpisů
53. Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
54. Vládní nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
55. Vyhláška č. 34/2019 Sb., o kompenzačním příspěvku chovatelům, kteří provozují chov zvířat pro kožešiny, ve znění pozdějších předpisů
56. Důvodová zpráva k zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
57. Důvodová zpráva k zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
58. Zák. č. 39/2007 Z.z., o veterinárnej. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-39>>.
59. zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.
60. Vyhláška č. 350/2019 Z. z., vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat'a na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za účelom verejného

vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia. Dostupné na:
<<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-350>>.

61. Ustawa z 21. sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. Dostupný na:
<<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971110724/U/D19970724Lj.pdf>>.

62. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Dostupné na:
<<https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>>.

63. Tierschutzgesetz. Dostupný na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>>.

64. Strafgesetzbuch. Dostupný na: <<https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf>>.

65. Animal Welfare Act, 2006. Dostupný na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/pdfs/ukpga_20060045_en.pdf>.

66. Animal Welfare Act.

Dostupný na: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2015-title7/html/USCODE-2015-title7-chap54.htm>>.

67. Lov om dyrevelferd.

68. Lov om ikraftsetting av straffeloven.

69. Mattilsynet (Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler). Dostupné na: <<https://www.mattilsynet.no/>>.

70. zák. č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. Dostupné na: 300/2005 Z. z. Trestný zákon | Aktuálne znenie (zakonypreludi.sk).

71. Strafgesetzbuch – StGB.

Judikatura

72. Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03.

73. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 1995, sp. zn. 6 To 133/94.

74. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 1999, sp. zn. 4 To 597/98.

75. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011.
76. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017.
77. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. 5 Tz 258/2000.
78. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 4 Tdo 728/2015.
79. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2016. sp. zn. 3 Tdo 1329/2016.
80. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2017, sp. zn. 7 Tdo 1115/2017.
81. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1048/2012.
82. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 6 Tdo 468/2004.
83. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2019, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015-33.
84. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011
85. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. ledna 1999, sp. zn. 4 To 597/98.
86. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. listopadu 2016, sp. zn. 6 Tdo 1437/2016.
87. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017.
88. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. listopadu 1992, sp. zn. 7 To 62/91.
89. Rozsudek Okresního soudu ve Strakonících ze dne 29. dubna 2021, sp. zn. 5 T 60/2020.
90. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze 8. října 2021, sp. zn. 4 To 386/2021.

Internetové zdroje

91. JakTrestame.cz. Aplikace jaktrestame.cz. Dostupné na:
<https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here. >
92. Článek *Evropský parlament drtivou většinou podpořil konec doby klecové*, ze dne 11. června 2021. Dostupný na:
<<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/evropsky-parlament-drtivou-vetsinou-podporil-konec-doby-klecove>>
93. Článek *Klecové chovy slepic v ČR skončí do roku 2027, rozhodli poslanci*, ze dne 16. září 2020. Dostupný na:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/klecove-chovy-slepice-v-cr-skonci-od-roku-2027-rozhodli-poslanci-120071>>

94. Článek *Velkochovy*. Dostupný na: <https://www.slepicevnuzi.cz/velkochovy>>
95. Článek *Sněmovna schválila zákaz klecových chovů slepic od roku 2027*, ze dne 16. září 2020. Dostupný na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3185091-snemovna-schvalila-zakaz-klecovych-chovu-slepice-od-roku-2027>>
96. Článek *Skupina europoslanců bojuje za zákaz klecových chovů. V EU v nich žije 300 milionů zvířat*, ze dne 30. ledna 2019. Dostupný na: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/skupina-europoslancu-bojuje-za-zakaz-klecovych-chovu-v-eu-v-nich-zije-300-milionu-zvirat-65299>>
97. Článek *Od pátku platí v Česku zákaz kožešinových farem. Odškodnění majitelů stále není jasné*, ze dne 31. ledna 2019. Dostupný na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2721200-od-patku-plati-v-cesku-zakaz-kozesinovych-farem-odskodneni-majitelu-stale-neni-jasne>>
98. Článek *Kožešinové farmy končí. Kompenzační příspěvky státu jsou směšné, stěžují si majitelé*, ze dne 31. ledna 2019. Dostupný na: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kozesinove-farmy-se-zaviraji-podle-majitelu-kompenzace-od-st/r~2bab774224b011e99182ac1f6b220ee8/>>
99. Článek *Soud poprvé v Česku potrestal traviče divoké zvěře. Za smrt dvou orlů a krkavců uložil podmínku*, ze dne 29. dubna 2021. Dostupný na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3304983-soud-poprve-v-cesku-potrestal-travice-divoke-zvere-za-smrt-orlu-a-krkavcu-ulozil.>>
100. Článek *Ornitologové jsou v šoku, kdosi pokácel strom s hnízdem a zabil tak malé orli*, ze dne 14. května 2019, dostupné na: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/priroda-ptak-dravec-orel-hnizdo-strom-kaceni-aopk-policie-kostelni-myslova-vysocina.A190514_132920_jihlava-zpravy_mv.>
101. Článek *Dravci oběti travičů. Ornitologové už našli více mrtvých luňáků červených než za celý loňský rok*, ze dne 20. dubna 2020, dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3080567-dravci-obeti-travicu-ornitologove-uz-nasli-vic-mrtvych-lunaku-cervenych-nez-za-cely.>>

102. Článek *FOTO: Postřelený čáp, usmrcená volavka. V Krkonoších řadí pytláci, ze dne 10. května 2021.* Dostupný na: <<https://www.denik.cz/krimi/foto-v-krkonosich-radi-pytlaci-postreleny-cap-usmrcena-volavka-20210510.html>>
103. Statistika zvířat využívaných na testování. Dostupné na: <https://eagri.cz/public/web/file/1454/EPZ_CZ94_20.pdf>
104. Článek *Hladová zvířata umírala v chladu a úzkostech, policie obvinila muže a firmu z týrání, ze dne 9. března 2022.* Dostupný na: <<https://www.novinky.cz/krimi/clanek/hladova-zvirata-umirala-v-chladu-a-uzkostech-policie-obvinila-muze-a-firmu-z-tyrani-40389789>>
105. RENNEROVÁ, Zuzana. *Množírny psů de lege lata.* Dostupné na: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/mnozirnny-psu-de-lege-lata>>
106. VÁVRA, Libor. *Zanedbání péče o zvíře, není nedbalost jako nedbalost!* Dostupné na: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/zanedbani-pece-o-zvire-neni-nedbalost-jako-nedbalost>>
107. InfoData. Statistika a výkaznictví. Statistické ročenky. Dostupné na: <<https://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>>
108. JakTrestame.cz. Aplikace jaktrestame.cz. Dostupné na: <https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here>
109. Návrh zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 214/0).
Dostupný na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=214&CT1=0>>
110. Stanovisko vlády k návrhu zákona ze dne 20. června 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony sněmovní tisk 214/1). Dostupný na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=214&ct1=1>>
111. Svoboda zvířat. Proti srsti. Nová česká legislativa – kožešinové farmy musí ukončit svoji činnost do konce ledna 2019! [online]. [cit. 23. listopadu 2019]. Dostupné na: <<http://www.protisrsti.cz/situace-v-cr.htm>>

112. Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. Proč cirkusy bez zvířat? Dostupné na:
<<https://www.cirkusybezzvirat.cz/proc-cirkusy-bez-zvirat>>
113. Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. Stejně zvíře, různá pravidla. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 21. 5. 2018. Dostupné na:
<<https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/20>>
114. Svoboda zvířat. Cirkusy bez zvířat. Závěr poslaneckého semináře: odborníci se shodli, že navržená novela zákona na ochranu zvířat proti týrání je nedostačující. Tisková zpráva Svobody zvířat, Praha 29.10.2019. Dostupné na:
<<https://www.cirkusybezzvirat.cz/pro-media-detail/41>>
115. Vládní návrh zákona o ochraně zvířat proti týrání z roku 1935. Tisk 41. Dostupné na:
<https://senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0041_00.htm>
116. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 514/0). Dostupný na:
<<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=514&CT1=0>>